

universitātes AVĪZE

OTRDIENA,
26. FEBRUĀRIS,
2002. GADS

Latvijas Universitātes izdevums (iznāk kopš 25.09.1922.)

№11

KONFERENCE

SVEICAM

ŠAJĀ NUMURĀ

LU "Bez tabu" uzmanībā

TV3 raidījuma "Bez tabu" uzmanības lokā nesien bija nonācis visai saistošs LU dokuments, proti, darba kartība LU 60. konferencē, kas bija veltīta masu komunikācijas demokratizācijas procesiem Latvijas Republikas neatkarības desmit gados.

Šīs konferences ietvaros notika arī kāda lekcija, ko lasīja bijušais TV Rīga šefs Aleksandrs Mirļins. Tās nosaukums - "Informācijas operāciju metakomunikatīvais faktors kā esošas komunikatīvas intences intensifikācija." "Bez tabu" korespondentes Martas Seleckas TV3 skatītājiem sagatavotais sižets tika pieteikts ar jautājumu: "Vai tiešām lekcija bija tik iespaidīga kā šis daudzsološais nosaukums?"

"Tik tiešām jāatzīst, ka Aleksandra Mirļina sniegtā lekcija pat pārspēja uz tās nosaukumu liktās cerības," atzina "Bez tabu" korespondente, "nu, klausieties pašī!" Kāds fragments no lekcijas - "(..) patiesa metakomunikācija šajā gadījumā mūs interesē tikai kā komunikatoru spēja veidot nepieciešamo modu vēstījuma diskursam, tas ir, sociālajam procesam, transformēt tekstu diskursa konkrēto materiālo objektu, atlasot komunikācijām izdevīgus raksturojumus (...). Un tad TV3 skatītājiem tika pasniegta šī "Bez tabu" sižeta rozīnīte - neviens no apstiprinātajiem lekcijas apmeklētājiem tā arī nespēja atcerēties tikko dzirdētās lekcijas nosaukumu jeb, precīzāk izsakoties, tekoši nobērt - informācijas operāciju metakomunikatīvais faktors kā esošas komunikatīvas intences intensifikācija.

"Kā tad tā," brīnījās "Bez tabu" korespondente, "visi tik uzcītīgi atnākuši un klausījušies, bet lekcijas nosaukumu neviens tā arī neatceras?" "Bez tabu" sižets tika noslēgts ar atziņu, ka patiesībā jau nav ko ļaunoties uz citīgajiem lekcijas apmeklētājiem, jo, kā atzina pats tās autors Aleksandrs Mirļins: "Tas ir dabiski, un tā tam ir jābūt arī pēc definīcijas, ka zinātniskajās konferencēs referātu tēmas ir tādas, ka labāk pie rokas turēt papīriņus ar to nosaukumiem." Epiloga vie-

3. lpp. ▶

Concordia Valdemaria savu 75 gadu jubileju 16. februārī atzīmēja ar balli Mazajā ģildē

Starptautiska
studiju
programma;
konkurss;
stipendija -

2. lpp.

Latvijas Kristīgā
studentu brālība -

4. lpp.

Demogrāfi svin
jubileju -

8. lpp.

JAUNUMI

Līgums par sadarbību

13. februārī LU Senāta sēžu zālē kopā sanāca Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas pārstāvji, aizsardzības ministrs Ģirts Valdis Kristovskis un LU rektors Ivars Lācis, LU fakultāšu pārstāvji, lai parakstītu līgumu par zinātniski tehnisko sadarbību.

No līguma:

"Latvijas Republikas AM ministra Ģirta Valda Kristovska personā un LU tās rektora Ivara Lāča personā

* konstatē, ka AM ir ieinteresēta, lai LU ar savu zinātniski tehnisko potenciālu paātrinātu Latvijas integrāciju NATO un ES, savukārt LU ir ieinteresēta

iesaistīt savu zinātnisko potenciālu un studentus noteiktu pētījumu un inovāciju veikšanā;

* vienojas noslēgt šo līgumu par zinātniski tehnisko un konsultatīvo sadarbību.

Puses vienojas sadarboties:

* projektu un pētījumu zinātniskās ekspertīzes jomā;

* lietišķo pētījumu un inovāciju jomā;

* fundamentālo un lietišķo pētījumu jomā, kā arī iesaistoties NATO starptautiskajos pētījumu projektos.

LU rektors Ivars Lācis savā uzrunā pateicās tiem, kuri ie-

2. lpp. ▶

LR aizsardzības ministrs Ģ. V. Kristovskis un LU rektors I. Lācis

Līgums par sadarbību Čehijas ministrs LU

◀ 1. lpp.

guldījuši darbu līguma sagatavošanā, un izteica cerību, ka tā parakstīšana garantēs LU un Aizsardzības ministrijas ilgstošu sadarbību. Aizsardzības ministrs Ģirts Valdis Kristovskis atzina, ka LU zinātniskais potenciāls ne vienmēr ticis pilnībā izmantots aizsardzībā, toties tagad būs reāla iespēja sadarboties ar akadēmiskajām struktūrām. Aizsardzības ministrijas atbalsts vienlaikus ļautu vairāk izausties LU zinātniekiem, vairāk attīstīt akadēmisko pētniecību. Attīstoties mūsu militārajai sistēmai, rodas daudz dažādu iekšējās attīstības jautājumu, kurus iespējams atrisināt arī ar akadēmisko spēku palīdzību. Ministrs Ģirts Valdis

Kristovskis uzsvēra, ka militārajai izglītības sistēmai un civilajām universitātēm pasaulē jau ir integrācijas pieredze. Ministrs pauda pārliecību, ka bruņotajiem spēkiem jākālo sabiedrībai, par šāda veida sadarbības efektivitāti liecina arī ārzemju pieredze. Būtiski ir atrast arī pēc iespējas efektīvāku informācijas apmaiņas mehānismu, iespējami intensīvāku sadarbības formu. Ģirts Valdis Kristovskis aicināja uz aktīvu sadarbību klātesošos LU fakultāšu un institūtu pārstāvjus. Tikšanās noslēgumā LU rektors Ivars Lācis un aizsardzības ministrs Ģirts Valdis Kristovskis parakstīja līgumu.

ANDA LASE

18. februārī LU Mazajā aulā ar lekciju "Čehijas un Latvijas attiecības Eiropas kontekstā" uzstājās Čehijas ārlietu ministrs Jans Kavans

Starptautiska studiju programma Balva - ceļojums pa Eiropu

13. februārī Rīgas Tehniskās universitātes Mazajā zālē, Kalķu ielā 1 tika atklāta jauna starptautiska maģistrantūras studiju programma "Vācijas studijas" ("Deutsch-landstudien") ar trijām apakšprogrammām: Vācu valodas mācīšanas metodika; Vācijas politiskā sistēma, sabiedrība un kultūra; Vācu literatūra.

Starptautisko maģistrantūras studiju programmu izstrādājusī Hāgenas Tālmācības universitāte (Vācija) sadarbībā ar Bohūmas universitāti un Leipcīgas universitātes Herdera institūtu.

Apakšprogrammā Vācijas politiskā sistēma, sabiedrība un kultūra tiek apskatīti vēsturiskie, sociālie un kultūras aspekti Vācijas pārvaldes sistēmā un sabiedrībā, attīstīta spēja analizēt un interpretēt notikumus Vāci-

jas politikā, ekonomikā un kultūrā Eiropas un pasaules notikumu kontekstā.

Apakšprogrammā Vācu valoda un tās mācīšanas metodika varētu būt interesanta galvenokārt vācu valodas skolotājiem, jo tajā iekļauti kursi, kas palīdzēs padziļināt zināšanas metodikā un didaktikā, uzlabot profesionālo kompetenci un sniegs ieskatu vācu valodas attīstības tendencēs.

Apakšprogrammā Vācu literatūra iekļauti jautājumi par vācu literatūras attīstību, jaunākajām tendencēm ģermānistikas teorijā, metodoloģijā un tematikā. Īpaša nozīme šai programmai ir Eiropas paplašināšanās kontekstā. Viena no ekonomiskā nozīmīgākajām Eiropas Savienības dalībvalstīm - Vācija vēsturiski ir bijusi cieši saistīta ar Baltiju. Arī šodien tā ir

nozīmīgs partneris daudzās jomās, un aizsāktā sadarbība nākotnē noteikti turpināsies, kļūstot vēl daudzveidīgāka. Tādēļ ir nepieciešami ziņoši speciālisti, kas brīvi pārvalda vācu valodu un labi orientējas ar Vāciju saistītos jautājumos.

Jaunā starptautiskā maģistrantūras programma "Vācijas studijas" ir lieliska iespēja iegūt Eiropas standartiem atbilstošu izglītību un Vācijas universitātes diplomu tepat Baltijā. Studijas jaunajā maģistrantūras programmā šogad ir uzsākuši 70 studenti no Latvijas, Lietuvas un Igaunijas. svinīgajā atklāšanā piedalījās Vācijas Federatīvās Republikas vēstnieks Latvijā Eckart Herold, pārstāvji no Hāgenas Tālmācības universitātes, Latvijas Izglītības un zinātnes ministrijas un Latvijas augstskolām.

Eiropas Komisijas delegācija Latvijā izsludina studentu zinātnisko darbu konkursu.

Latvijas augstskolu studenti tiek aicināti iesniegt zinātniskos darbus par tēmu "Latvija kā Eiropas Savienības dalībvalsts", konkursa galvenā balva - ceļojums pa Eiropu.

Piedalīšanās nosacījumi: Konkurssā var piedalīties visi Latvijas augstskolu studenti; iesniegto darbu apjoms nedrīkst pārsniegt sešas A4 formāta lapas; zinātniskie darbi jāiesniedz latviešu valodā; lūdzam neaizmirst norādīt vārdu, uzvārdu, augstskolu, specialitāti, kursu, tālruni un e-pastu.

Konkursa darbus līdz 15. aprīlim iesniegt: Sabiedrisko attiecību aģentūrā "Consensus PR", Tīroņu ielā 11 (5. stāvs),

Tālr.: 7325586, fakss: 7325544, e-pasts: gunta@consensuspr.lv

Konkursā iesniegtos darbus vērtēs ekspertu komisija, kuras sastāvā būs Latvijas augstskolu, valdības un Eiropas Komisijas delegācijas Latvijā pārstāvji.

Reģionālā stipendiju atbalsta programma

(Soros Supplementary Grants Program)

Reģionālās stipendiju programmas ietvaros tiek atbalstīti baka-laura studiju, maģistrantūras un doktorantūras studenti, kuri dzīvo Centrālās un Austrumeiropas, kā arī bijušās Padomju Savienības valstīs, bet mācās ārpus savas valsts kādā no minēto reģionu universitātēm.

Dalībai programmā var pieteikties studenti, kuri studē sociālās un humanitārās zinātnes, kā arī vizuālo un izpildītājmākslu kādā no minēto reģionu universitātēm. Prioritāte ir to studentu atbalstam, kuru izvēlēto nozari nav iespējams apgūt valstī, no kurienes viņi ir nākuši.

Stipendijas tiek piešķirtas \$1000 - \$5000 apjomā, tomēr obligāts priekšnosacījums ir līdzfinansējuma garantijas. Pretendentiem perfekti jāpārvalda valoda, kurā notiek studijas izvēlētajā universitātē.

Dokumentu iesniegšanas termiņš: 12. aprīlis.

Pieteikuma anketas un informāciju par programmu var saņemt Sorosa fonda - Latvija mājas lapā: www.sfl.lv vai Valodu mācību centra Izglītības informācijas centrā, Smiļšu ielā 1/3, 3. stāvā. Jautājumu par šo programmu lūdz adresēt SFL programmu koordinatorei Dacei Visnolai pa tālr. 7211407, e-pasts: dvisnola@lanet.lv

LU līgums ar RSK

14. februārī tika parakstīts atkārtots Veselības apdrošināšanas līgums starp LU un RSK.

Šis līgums sākas ar 23 cilvēkiem un beidzās ar 425 apdrošinātiem cilvēkiem 2001. gadā. Tas liecina par straujo pieaugumu.

Izmantoti šādi pakalpojumi: maksas pakalpojumi - 49,31%; diferencēto recepšu apmaksā - 17,78%; zobārstniecības pakalpojumi - 15,10%; čeku apmaksā - 6,54%; ambulatorie maksājumi - 6,26%; stacionāri - 4,85%; dienas stacionārs - 0,16%.

LU darbinieki un viņu ģimenes locekļi šo veselības apdrošināšanas piedāvājumu ir izmantojuši par 80%. Tas liecina par to, ka LU vadība ir izvēlējusies pareizu polišu iegādes mehānismu, kreditējot (t. i., atļaujot maksāt pa daļām).

RSK priecātos, ja šajā gadā klientu skaits vēl pieaugtu.

SILVIJA BEIKERTE,

RSK Klientu pierakstīšanas nodaļas administratore

Starptautiskais mārketingas

26. un 27. februārī Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes telpās notiks starptautiskajam mārketingam veltīts seminārs.

To rīko sabiedriskā organizācija "Mārketingas starp teoriju un praksi" (MTP), kas apvieno enerģiskus jauniešus no Latvijas vadošajām augstskolām.

Organizācijas dalībniekiem ir liela pieredze šāda veida pasākumu rīkošanā. Pagājušajā gadā "MTP" rīkoja seminārus par tēmām "Banku mārketingas" un "Mārketinga pētījumi", kuros piedalījās lektori no "DDB Brand Sellers", "Balta Comuncations", Pareks bankas, Hansabankas, kā arī firmām "Media Pool", "BMF", "Latvijas Fakt uni Komin". Semināri guva lielu atsaucību un interesi apmeklētāju vidū.

"MTP", kā arī sabiedrībā pazīstami mārketinga, reklāmas un sabiedrisko attiecību speciālisti ir pārliecinājušies, ka jauniešu interese par tēmām, kas skar mārketingu, ar katru gadu palielinās. Tāpēc

esam pārliecināti, ka arī februāra pasākums daudzām apmeklētājiem liksies interesants.

Semināra mērķis ir aplūkot starptautiskā mārketinga veidus un mehānismus - gan teorētiskos, gan veiksmīgas starptautiskas prakses aspektos. Lai to veiktu pēc iespējas veiksmīgāk, ir pieaicināti lektori no firmām "Unilever Baltic LLC" un "AVIS".

Uzņēmuma "Unilever Baltic LLC" Brand menedžere Guna Rebjatnikova iepazīstinās semināra apmeklētājus ar Unilever mārketinga stratēģijām, kā arī konkrēta produkta virzīšanas Latvijas tirgū stratēģijām. Viņa firmā strādā jau divarpus gadus. Uzkrātā pieredze un iegūtās zināšanas Rīgas Ekonomikas augstskolā un Gotlandes universitātē Zviedrijā ļaus Gunai Rebjatnikovai sniegt vairākus aizraujošus piemērus kā no teorijas, tā arī no dzīves. Savukārt "AVIS Latvija" direktors Arturs Zantmans un nomas un tehniskās daļas vadītājs Andris Ribaks lasīs lekcijas par starptautisko

franšīzi. Viņi dos ieskatu franšīzes principos "AVIS" veiksmīgas prakses aspektos.

Semināra laikā tiks aplūkotas šādas tēmas: Starptautisko uzņēmumu mārketinga stratēģijas; Mārketinga problēmsituācija no "Unilever" pieredzes un tās dažādie risinājumi Austrumeiropas valstīs un Latvijā Brand menedžments; Franšīze - priekšrocības un saistības.

Seminārs ir paredzēts ekonomikas un vadības zinātni studējošiem jauniešiem, kā arī jebkuru citu specialitāšu studentiem, kam ir interese par starptautisko mārketingu.

Visi interesenti, kuri savu nākotni saista vai grib saistīt ar mārketingu, kā arī tie, kam radās interese par kādu no piedāvātajām tēmām, laipni aicināti Latvijas Universitātes EVF 26. februārī - 508.aud. un 27. februārī - 423. aud. plkst. 18:00.

Plašāku informāciju varat iegūt savas augstskolas studentu pašpārvaldē vai arī pie pasākuma koordinatore Veronikas - mob. tālr.: 9726409.

LU "Bez tabu" uzmanībā

◀ 1. lpp.

tā vēl tikai jāpiebilst, ka arī es biju to aptuveni 20 cilvēku skaitā, kas apmeklēja šo lekciju, un viena no tiem trīs "Bez tabu" aptaujātajiem, kas tā arī nespēj atcerēties informācijas operāciju metakomunikatīvo faktoru kā esošas komunikatīvas intences intensifikāciju. Un tomēr varu teikt, ka par spīti izvēlētajam izcili sarežģītajam nosaukumam un tādējādi TV3 raidījuma "Bez tabu" pievērstajai uzmanībai Aleksandra Mirļina lekcija bija gana interesanta. To apliecina iss tās fragments:

"Otrajā Mozus grāmatā ir teikts - "(..) kad visa tauta redzēja pārkonu, zibeņus un dzirdēja bazūņu skaņas, un redzēja kalnu kūpam, tad tauta, to vērodama, bēga un nostājās iztālēm, un ļaudis sacīja

Mozum: "Runā tu uz mums, mēs tevi klausīsim, bet lai Dievs nerunā uz mums, citādi mēs mirsim." Tas notika Sinaja kalnā, kad Dievs izredzētajai tautai pasludināja desmit baušļus. Te uzskatāmi ir redzams, ka Mozus pēc Dieva gribas ir pats pirmais komunikators, kura praktiskais uzdevums ir bijis pārkodēt verbālu vēstījumu neverbālajā jeb, citiem vārdiem sakot, projicēt jaunu uzvedību. Lidzīgas lietas var vērot arī tādā masu komunikācijas jomā kā reklāma. Daži reklāmas klipī par košļājamo gumiju ilustrē paņēmienu, kurā mutes dobuma tīrība kā fiziskais parametrs tiek pārkodēts sociāli - kā iepazīšanās ar skaistu meiteni vai piederība pie apkārtnes kompānijas. (..)"

GITA LIEPIŅA

Bakalaura grāds golfa spēlē!

Pieminams fakts, ka 2001. gada nogalē notika starptautiskā studentu konference ar nosaukumu "Knowledge based societies: Perspectives for the United States and Latvia".

Konference notika ar zinātņu prorektora I. Muižnieka kunga atbalstu, to organizēja Latvijas Universitātes Ekonomikas un vadības fakultātes Starptautisko ekonomisko attiecību katedras 4. kursa studenti un studenti no ASV. Kopumā piedalījās vairāk nekā 60 dalībnieki.

Konferenci atklāja asoc. prof. Tatjana Muravska un SEA katedras 4. kursa students Edgars Ozols. Tajā piedalījās profesori no ASV: prof. Martin Webb, Wisconsin Eau Claire University un prof. Janis Penikis, University of Indiana - South bend. Prof. Martin Webb pievērsās terorisma problēmai

ASV un visā pasaulē, īpaši uzsverot izglītības un iegūto zināšanu izmantošanu cīņā pret terorismu. Profesors minēja arī to, ka Latvijai (kā ikvienai citai valstij) ir ļoti nozīmīga vieta pasaulē cīņā pret terorismu. Tikai cīnoties kopā, ir iespējams uzvarēt ļaunumu, un izglītībai ir īpaša nozīme šajā cīņā. Janis Penikis kā vienu no galvenajiem zināšanu avotiem minēja vēsturi. Profesors atzīmēja, ka vēstures zināšanas un izpratne ir pamats šodienas procesu izskaidrojumam un nākotnes prognozēm. Konferencē piedalījās Juris Pūce - Latvijas Studentu asociācijas prezidents, asoc. prof. Kārlis Krēslīns - SSE Rīga un Alfs Vanags - BICEPS direktors.

Juris Pūce savā runā minēja interesantu faktu - Lielbritānijā ir iespēja iegūt bakalaura grādu golfa spēlē!!! Vai tas liecina par

zināšanu augsto kvalitāti? Varbūt par attieksmi pret izglītības sistēmu kopumā?

Profesors Kārlis Krēslīns pievērsās tehnoloģiskajai attīstībai Latvijā. Tika minēti daži projekti, kuri tiks īstenoti nākotnē. "E-government", "elektroniskā ID forma" un "digitālais paraksts" aicina mūs gūt jaunus zināšanas. BICEPS direktors Alfs Vanags runāja par izglītību tieši no ekonomista viedokļa. Dalībnieki sadalījās četrās diskusiju grupās: "Educational Systems Development", "Humanities", "The Technological Change", "Social, Political and Economic Aspects".

EDGARS OZOLS,

Ekonomikas un vadības fakultātes Starptautisko ekonomisko attiecību katedras 4. kursa students

Latvijas iespējas ekonomistu skatījumā

Ekonomikas un vadības fakultātē Zinātniskās konferences ietvaros notika plenārsēde, kuras tēma bija "Ekonomika, vadības zinātne, demogrāfija".

To vadīja asociētā profesore E. Dubra.

Plenārsēdi iesākot, klātesošos uzrunāja fakultātes dekāns profesors E. Vasermanis, vēlot veiksmīgu un interesantu darbu. Sekoja referāti. Doktorands M. Pūķis referēja par subsidiaritātes principu pielietojuma iespējām attiecībā starp Eiropas Savienību un Latviju. Šo principu ES harta raksturo tā, ka publiskās atbildības īstenošanā priekšroka ir dodama tām varām, kuras ir tuvākas pilsonim, tātad - zemākam pārvaldes līmenim vai individam. Tas, ka ir svarīgi ievērot šos principus, atzīmēts arī Eiropas Komisijas Baltajā grāmatā. Tajā tiek runāts, ka, veidojot labu valdību, jāņem vērā gan atklātība, gan līdzdalība, gan atskaitīšanās, gan efektivitāte un saskaņotība. Demokrātiskās valdības principi ir izmantojami visos varas līmeņos. Nacionālajās interesēs neietilpst jebkuras kompetences nodošana ES, tikai tās, par kurām var pierādīt, ka ES var izdarīt labāk. M. Pūķis informēja, kā notiek šī funkciju pārdalēšana. Kopeļos pasākumus ES reglamentē ar regulām, bet nacionālās kompetences jautājumus - ar direktīvām. Eiropas tiesa atzīst, ka Eiropas likumiem, salīdzinot ar Satversmi, ir augstāks juridiskais spēks. Svarīgs ir vēl kāds aspekts. Ja nacionālai valdībai kļūst mazāk ko darīt, tā kļūst par normu ieviešēju. Referents teica: "Valdība cenšas pastiprināti regulēt pašvaldību kompetencē esošos jautājumus, kā arī aizvien vairāk veidot jaunas kompetences. Lidz ar to Eiropas integrācija izsauc ne tikai federālu veidojumu veidošanu Eiropas līmenī, bet arī inspirē iekšējo centralizāciju."

Profesors P. Zvidriņš referēja par tēmu "Latvijas iedzīvotāji un veselība". Viņš pastāstīja par to, kā attīstījusies demogrāfijas zinātne Latvijā. LU (toreiz LVU) 1982. gadā tika izveidota demogrāfisko pētījumu laboratorija, kas 1994. gadā pārdēvēta par Demogrāfijas centru. Tātad šogad svinam 22 gadu jubileju. Šajā laikā ir bijuši dažādi pētījumu temati, piemēram, par demogrāfisko attīstību piecgadē, veiktas dažādas prognozes, dzimstības pētījumi, apsekojumi. Rit darbs medicīniskajā demogrāfijā.

"Globalizācijas fenomens ir pretrunīgs, un pretrunīga ir arī cilvēku attieksme pret šo procesu.."

Viena no pēdējām programmām ir par iedzīvotājiem un tautas veselību. P. Zvidriņš pastāstīja par to, ka pētījumā ir konstatēts, ka iedzīvotāju dabiskais pieaugums valstī ir minusos. Tā cēlonis ir dzimstības samazināšanās. Mirstība ir stabilizējusies, taču tas noticis sakarā ar iedzīvotāju novecošanos. Pastāv arī depopulācijas problēma. Referents teica: "Dzimstības ziņā mēs vairs nesam pēdējie Eiropā, kā tas bija 1998. gadā, kad dzimstības koeficients bija 1,09. Pēdējos trijos gados dzimstība uzlabojusies, un šis koeficients tagad ir 1,24. Situāciju tas neglābj. Joprojām esam zem 60% no nepieciešamā paaugzuma nomaigās atjaunošanai. Šie trūkstošie 40% ir mūsu rūpes." Latvijā ir ārkārtīgi liela mirstība. No visiem nāves gadījumiem 60% saistāmi ar kardioloģiskajām slimībām. Seko audzēji, kas ir globāla problēma. Savukārt mūsu spēkos ir risināt nedabiskās nāves problēmas: transporta negadījumi, slikšana, ugunsgrēki, pašnāvība, vardarbīga

nāve. Tie ir 12% no visiem mirušajiem, un tas ir ļoti daudz. P. Zvidriņš pastāstīja, ka pētīta arī statistika par ģimenēm. Viens no secinājumiem ir tāds, ka laulības vairs nav prestižas, daudzi tās vairs neslēdz. Pēdējā laikā ir nostabilizējies nenoslēgto, tomēr stabilo savienību līmenis. Pētījumi rāda, ka divas trešdaļas no noslēgtajām laulībām tiek šķirtas. Referents atzīmēja, ka Rietumeiropa pievērsās sociālajai politikai, ģimenes politikai un ka arī Latvijā šos jautājumus ir nepieciešams risināt valsts līmenī.

Referātu par tēmu "Starptautiskās tirdzniecības globalizācija un Latvijas ārējās tirdzniecības problēmas" nolāsīja asociētā profesore E. Sumilo. Viņa teica: "Pasaules Banka ar jēdzienu "globalizācija" saprot pieaugošo savstarpējo atkarību starp valstīm, kas rodas, palielinoties tirdzniecības, finansu, cilvēku un ideju integrācijas līderim globālajā tirgū. Referente atzīmēja, ka valda uzskats: globalizācijas process iesākās tikai pēc Otrā pasaules kara un ir būtiski paātrinājies kopš 80. gadu vidus. To galvenokārt sekmējuši divi faktori. Viens ir tehnoloģiskā attīstība, bet otrs saistīts ar pieaugošo tirdzniecības un kapitāla tirgus liberalizāciju. Globalizācija ir būtiski paātrinājusi tādu Austrumāfrikas valstu kā Honkonga, Korejas Republika, Singapūra ekonomisko attīstību. Globalizācijas fenomens ir pretrunīgs, un pretrunīga ir arī cilvēku attieksme pret šo procesu, tomēr ieguvumu līdzsvars ekonomikā dažādu valstu

grupās kopumā ir viens no aktuālākajiem jautājumiem. No tā izriet starptautisko ekonomisko organizāciju politika, kas ir šīs globalizācijas virzītājspēki. Ieguvumi ir neierobežota ārējā tirdzniecība valstīm, kas tajā iesaistījušās, iespējas piekļūt plašākiem starptautiskiem tirgiem. Savukārt nacionālajai ekonomikai tas nozīmē, no vienas puses, iegūt labumu no starptautiskā darba dalīšanas, no otras puses, - nepieciešamību izturēt spēcīgu konkurenci pasaules tirgū. Tā rezultātā vietējie ražotāji, pateicoties savai starptautiskajai specializācijai un ārvalstu konkurences spiedienam, darbojas efektīvāk. Patērētājam ir pieejams plašāks vietējo un importēto preču klāsts. Turklāt valstis, kas aktīvi iesaistās starptautiskajā tirdzniecībā, gūst labumu no jaunām tehnoloģijām, kas plūst no tirdzniecības partneriem. Piemēram, ar zināšanu palīdzību, kas ieguldītas importētās ražošanas iekārtās. Šāda tehnoloģiju pārvietošanās ir īpaši svarīga attīstības valstīm. Latvijā, pēc Pasaules Bankas valstu kvalifikācijas, tiek piešķaitīta pie attīstības valstīm. Šajā grupā ietilpst valstis gan ar zemu vidējo ienākumu uz vienu iedzīvotāju, gan ar vidēju ienākumu. Tātad tehnoloģiju pārvietošana attīstības valstīm dod iespējas produktivitātes ziņā ātrāk panākt attīstītākās valstis. Referente uzsvēra, ka šobrīd tirdzniecība starp pārejas ekonomikas valstīm atgūstas pēc straujās, politiski motivētas lejupslīdes pārejas perioda sākumā. Veidojas arī vairākas reģionālās ekonomiskās integrācijas apvienības pārejas ekonomikas valstu starpā, piemēram, Baltijas brīvās tirdzniecības zona, Centrāleiropas brīvās tirdzniecības zona. Lielākais izaicinājums pārejas ekonomikas valstīm pašlaik ir atrast savu vietu starptautiskajā darba dalīšanā, kura jau ir izveidojusies

un attīstījusies, pirms šīs valstis guva iespēju tajā iesaistīties. Daudzos gadījumos tas nozīmē mainīt eksporta struktūru pārejas ekonomikas vidē. Galvenais Latvijas uzdevums šādos apstākļos - atrast optimālu vietu pasaules darba dalīšanā. Pastāv ļoti populāra koncepcija, kas tiek piedāvāta valstu valdībām kā viena no šo valstu politikas prioritātēm. Tā ir tautas ilgtspējīga attīstība, kuras ietvaros, ekonomikas attīstību uzskatot par līdzekli, nevis pašmērķi, ir jāmeģina atrast vietu globālajā tirgū.

Referātu par tēmu "Izglītības ietekme uz darba samaksu Baltijas valstīs un pasaulē" nolāsīja profesors M. Hazans. Viens no referenta secinājumiem bija tāds, ka Latvijā pieaug izglītības atdeve. Sabiedriskajā sektorā augstākā izglītība tiek vērtēta augstāk nekā vidējā. Savukārt privātajā sektorā par šo jautājumu istas skaidrības nav.

Profesore V. Bikse nolāsīja referātu par tēmu "Ilgtspējīga attīstības būtība un tās īstenošanas iespējas Latvijā". Ilgtspējīga attīstība veidojas no trim mērķiem: vides, aizsardzības un reģionālās attīstības. Ilgtspēja - tas nozīmē iespējas nodrošināt arī nākamās paaudzes. Šodien ir jādzīvo tā, lai nākamās paaudzes nedzīvotu sliktāk. Referente pastāstīja, ka 1992. gadā Riodežaneiro notika konference par vides un attīstības jautājumiem. Kā dzīvē realizēt programmu ilgtspējīgai attīstībai? Tika izstrādāta "Rīcības programma 21", kas sastāv no 40 nodaļām un ir sadalīta trīs blokos: ekonomiskie mērķi; sociālie mērķi; vides aspekti.

Šie trīs aspekti ir savstarpēji saistīti. Ilgtspējīga attīstība - tas ir jēdziens, kas pamatīgi pētāms un par ko jādomā arī Latvijā.

MĀRA SADOVSKA

Latvijas Kristīgā sstudentu brālība jeb attiecības ar draugu, kura vārds ir Dievs

Kas? - Starpkonfesionāla sabiedriska organizācija, kura neuzsver kādas kristīgas konfesijas pārākumu pār citām.

Kad? - Oficiāli dibināta 1993. gada 31. oktobrī.

Kam? - Studentiem, lai iedrošinātu nebaidīties būt kristiešiem ne tikai baznīcā, bet arī augstskolā.

Kā? - Piedaloties Bībeles studiju grupās reizi nedēļā, tematiskajās diskusijās reizi mēnesī, nometnēs, konferencēs, lekcijās un draudzības vakaros vairākas reizes gadā.

Kur? - LU Juridiskajā fakultātē, Liepājas Pedagoģijas akadēmijā, Latvijas Lauksaimniecības universitātē Jelgavā, Daugavpils Pedagoģiskajā universitātē un Rēzeknes augstskolā, kā arī internetā - www.lksb.lv

Ar ko? - Sadarbojoties ar Rīgas Internacionālo draudzi un starptautisko kristīgo studentu organizāciju *International Fellowship of Evangelical Students*.

Iedomājies attiecības ar otru cilvēku. Draudzīgas attiecības. Kad tu interesēies par otru. Kopā pavadi laiku. Tu rēķini ar šī cilvēka viedokli par visām savas dzīves jomām. Un, respektējot viņu, tu esi gatavs atnest visas tās lietas, kas šim cilvēkam tevī nepatīk. It kā tik pašsaprotami.

INESE GAJEVSKA, LKSB, LU Ekonomikas un vadības fakultāte:
"Agrāk teicu - nu labi, Dievs ir, bet lieciet mani ar to veci mierā!"

Bet tikai līdz brīdim, kad šī otra vietā mēģini iedomāties Dievu. Attiecības ar Dievu. Latvijas Universitātē. Esot studentam.

- Pastāv uzskats, ka Dievu par savu draugu izvēlas tikai nelaimīgie, nomāktie un nepaspārliecinātie...

Nauris: - Arī man agrāk par kristiešiem bija tāds priekšstats.

Zaiga: - Jā, es biju pilnīgi pārliecināta, ka uz baznīcu iet tikai vecas vecenes un neglītas meitenes.

- Un tomēr, kā jūs katrs nonācāt pie savām attiecībām ar Dievu?

Agnese: - Es pirms četriem gadiem nokristījos. Un turpināju dzīvot ierasto dzīvi. Nevarētu gan teikt, ka pirms tam būtu baigi trakojuši. Man bija kaut kādi morāles principi, kurus tad arī centos ievērot.

Es nesaprotu, kāpēc daudzas lietas dzīvē uztveru tik jocīgi. Piemēram, mani isti nesaistīja uzdzīve līdz ritam. Raugoties uz maniem vienauzdzīmiem, tas, ka es nepārtraukti izvairījos no tādām lietām, varēja šķist divaini.

Tad vēl man bija kāds katoļu klasesbiedrs, kas visiem likās nedaudz neparasts. Kādā dienā viņš man paziņoja: "Es katru svētdienu eju uz baznīcu!" Toreiz viņam teicu: "Arprāts, es pat iedomāties nevaru, ko baznīcā tik bieži var sadarīt?" Man likās, ka tur ir garlaicīgi. Ka no griestiem karājas zirnekļu tīkli. Un dievkalpojuma laikā var trīsreiz aizmigt.

Un tomēr šis puisis katru svētdienu gāja uz baznīcu. Tas man toreiz lika aizdomāties. Ja visi katoļi sāks iet uz baznīcu, kas gan notiks ar luterāņiem?

Viņi izmirs kā suga. Un es, būdama luterāne, aizgāju uz baznīcu. Tajā reizē mācītājs runāja tieši par to, ko es savā prātā visu laiku biju domājusi. Intereses pēc uz baznīcu sāku iet regulāri. Lai tiktos ar kristiešiem. Un veidotu attiecības ar Dievu.

Inese: - Es par Dievu uzzināju, pateicoties savam tēvam. Atceros, kad man bija gadi septiņi vai astoņi, mēs kopīgi lasījām ģimenes Bībeli. Gājām svētceļojumā uz Aglonu. Jā, es zināju, ka Dievs ir, bet viņam neticēju. Nu labi, ir tāds vecis. Un viss. Lieciet mani mierā! Apmēram tā...

Bet tad kāda mana draudzene iestājās Kristīgajā akadēmijā, un es, viņas aicināta, aizgāju uz vienu lūgšanas vakaru. Tas, ko tur ieraudzīju, mani apstulbināja. Kā cilvēki var lūgt skaļi? Tas taču ir personiski. Kaut kas intīms.

Toreiz es lūdzu piespiedu kārtā un man tas nepatika. Aizejot mājās, vēlreiz visu pārdomāju un "prikola pēc" sāku runāties ar Dievu. Līdz tam mani neviens nebija varējis pārliecināt, ka Dievs eksistē. Un tad pēkšņi manā dzīvē sāka notikt brīnumi. Tajā gadā Dievs man daudzās lietās parādīja savādā kā gaismā. Es biju laimīga.

Patiesībā visa mana vērtību skala sākās no nulles. Es sapratu, ka nevar dzīvot, nepārtraukti domājot par ritdienu. Ka katra diena rodas pati par sevi. Un katra no tām ir jāizbauda kā pēdējā.

Zaiga: - Līdz 12. klasei man dzīvē gāja diezgan viegli. Man patika tas, kā es dzīvoju. Uz klubiem sāku iet, kad biju kāds četrpadsmit gadus veca. Biju mežonīga tusētāja. Dievam neticēju. Velnam arī ne.

Un sev arī ne. Es par to vispār nedomāju. Līdz kādu dienu uz ielas satiku kristīgu studentus no Anglijas. Viņi man iedeva mazu lapiņu, un es apsolīju, ka noteikti atnāksu uz pasākumu, ko viņi rīkoja kopā ar LKSB.

Iepriekš par kristiešiem nebiju neko dzirdējusi. Varētu pat teikt, ka es viņus ienīdu. Toreiz aizgāju, lai pierādītu, kādi viņi visi ir idioti. Ka viņi vispār neko "nerubi". Atceros sarunu ar vienu puisi. Es viņam teicu: "Jēzus Kristus ir Dievs vai cilvēks? Jūs vispār neko nesaprotat! Vienā vietā rakstīts Dievs, otrā - cilvēks? Kā jūs vispār kaut ko varat runāt, ja jau pašos pamatos ir tādas pretrunas!" Kāda meitene par mani toreiz teica: "Tā gan nekad nekļūsi par kristietī..."

Palēnām "tusejoties" kopā ar kristiešiem, sāku domāt, ka iespējams, tur kaut kas ir. Sāku meklēt un, jā, - bija. Izdomāju, ka pasaule nevar būt radusies pati no sevis. Ir divi apgalvojumi. Viens ir tas, kas saka, ka cilvēks ir radies no pērtiņa. Un otrs, ka cilvēks ir Dieva radīts.

ZAIGA IASMANE, LKSB, LU Sociālo zinātņu fakultāte:
"Pie kristiešiem pirmo reizi aizgāju, lai pierādītu, ka viņi neko "nerubi"."

Abi apgalvojumi ir šausmīgi sarežģīti un jocīgi. Viens no tiem apgalvo, ka tas ir loģisks, bet otrs saka, ka ir brīnums. Es izvēlējos ticēt brīnumam.

Nauris: - Man viss sākās ar filozofiju. Savulaik ļoti interesējos par dažādām reliģijām. Vienubrīd biju pārliecināts, ka visnormālākās no tām ir budisms un hinduisms. Par kristietību toreiz domāju, ka tā ir "sviests". Nu, katrā gadījumā, kaut kas ļoti iesūņojis.

Pagāja kāds laiciņš, un es sapinos ar tādu filozofijas jēdzienu kā eksistencialisms. Ar to, kāpēc es te esmu un ko es šeit daru. Leciklējos uz to, un tas mani dzina izmisumā. Uzdevu sev jautājumus, uz kuriem nebija atbildes, un jutos mulķīgi.

Beidzu vidusskolu un iestājos RTU. Vienu gadu nomācījos datorzinātņu bakalauraos un sapratu, ka tas mani galīgi neinteresē. Es neciešu sēdēt pie datora ilgāk par trim stundām. O. K., priekš sevis varēju kaut ko izdarīt, bet programēt mešanas un tādas lietas mani vairs neinteresēja. Gribēju izglītību sev, un manā skatījumā Sv. Gregora Kristīgās kalpoša-

NAURIS GRĪNBERGS, LKSB, LU Teoloģijas fakultāte:
"Par kristietību sākumā domāju, ka tā ir "sviests"..."

nas skola tai bija labs sākums. Tur mācoties, pamazām mainījās mans skats uz dzīvi.

Tā kā man gadās būt aktīvam, pirms pusgada nonācu LKSB Bībeles grupiņā. Paklausījos. Nedaudz parunāju. Sapažinos ar jauniem cilvēkiem. Tagad paralēli man uzticētajiem pienākumiem LKSB palīdzu

AGNESE CAUNE, LKSB, LU Sociālo zinātņu fakultāte:
"Toreiz man likās, ka baznīcā no griestiem karājas zirnekļu tīkli."

vēl arī vadīt jauniešus Rīgas Mārtiņa draudzē. Darbojos arī LKSB drāmas grupiņā. It kā sanāk, ka vairākums no lietām, ko daru, ir saistītas ar Dievu. Tomēr tas viss piedāvā tik daudz aktivitāšu, ka man pat negribas tās meklēt kur citur.

Inese: - Atnākot uz LKSB,

Kristu. Nedomāju, ka Viņš gribētu, lai mēs kopā līdz nemanai dzertu, pēc tam stulbi smietos un, abiem apvemjoties, vēl pārgulētu.

Patiesībā tagad uz klubiem es jau kādu laiku neesmu gājusi.

Nauris: - Es vēl joprojām ar draugiem šad un tad kaut kur

aizeju. Labi, mums varbūt ir atšķirīgi dzīves uzskati vai dažādas vērtību skalas, bet tas nekādā ziņā neliedz kopā jautri pavadīt laiku.

O. K., es varbūt vairāk piedomāju pie tā, cik daudz izdzeru. Man ļoti garšo alus, un es to arī dzeru. Neuzskatu, ka tas būtu milzīgs noziegums Dieva priekšā. Nekur nav teikts, ka cilvēks, kam ir attiecības ar Dievu, nedrīkst dzert. Ir teikts: "Neapreibinieties!"

Zaiga: - Piemēram, pirmais brīnums, ko Jēzus izdarīja - Viņš kāzu ļaudim uztaisīja vīnu...

Nauris: - Es domāju, mēs nedrīkstam dzert tā, ka vairs nesaprotam, ko darām. Es, piemēram, izdzeru vienu alu, un tā man ir robeža, pēc kuras varu pateikt: "Nē!" Reizēm redzu, ka kaut kas sāk notikt tā, kā man nepatīk. Piemēram, mani draugi sāk dzert vairāk un runāt varbūt ne to, ko vajadzētu. Tad es vienkārši pasaku: "Viss, tiksīmieš nākošreiz!"

Inese: - Ja gribu izdejoties, uzgriežos skaļu mūziku un iztrakojos. Ja gribu kaut ko iedzert, aizeju uz kafējnicu un to arī izdaru. Es neredzu vajadzību iet uz tusiņiem. Man tur ir garlaicīgi. Tā vietā, lai veselu nakti notrallinātu un visu nākošo dienu sāpošu galvu migtu ciet, es labāk aizeju uz kādu filmu vai teātra izrādi. Man kaifu sniedz nevis bezjēdzīgi studentu tusiņi, bet gan saturīgas kristiešu diskusijas.

- Jebkuru attiecību augstākais punkts man ir mīlestība pret otru. Un jums?

Zaiga: - Domāju, ka mīlestība nav īpašs garīgs, sajūtīgs un svētsvīnīgs stāvoklis. Mīlestība

Rokrokā ar grāmatām

◀ 4. lpp.

automātiski nenozīmē jūtas. Manuprāt, noturīga mīlestība ir grības jautājums, nevis patīkamai sajūtu esamības stāvoklis.

Protams, var jau skaisti runāt par to, kas ir mīlestība. Tomēr, ja tā netiek praktizēta, visām runām par to ir nulles vērtība. Es vēl mācos sajūst un saprast, kā mīlestību dot un parādīt citiem. Neesmu sajūtu cilvēks. Esmu diezgan augstasiņīga un ļoti viegli tiesāju un aizskarū citus.

Lielākais mīlestības piemērs ir Dievs. Tieši Viņš mūsos ir ielicis mīlestību. Un Dieva mīlestību mēs galvenokārt varam saņemt caur attiecībām ar otru.

Agnese: - Grieku valodā ir pieci vārdi, kas apzīmē mīlestību. Es parasti uzķeros uz to, ka mīlestība ir emocijas. Ja es tās neizjūtu aktīvā veidā, mans garstāvoklis drusku kritas.

Vēl man mīlestība saistās ar laulību. Kad ir viens cilvēks otram un viņi kopā skatās uz Dievu. Kad Dievs viņus svētī un mīl. Un tad viņiem veidojas tāds īpašs trīsstūris.

Nepiekrītu tam, ko daudzi saka - "otru cilvēku nav iespējams atrast, un jebkura mīlestība ar laiku zūd." Manuprāt, ja attiecībās ar otru tiek iesaistīts arī Dievs, vienmēr viss ir kārtībā. Mīlestība ir vārdos neizsakāma, un tās nekad nepieņērt.

Inese: - Agrāk es domāju, ka mīlestība ir kaifs. Tāda baigā kaisle. Patiesībā mīlestība ir Dievs. Tikai tad, ja man ir attiecības ar Dievu, es spēju izprast patieso mīlestību. Tā nav kaut kādas mirkļa izjūtas.

Otrs ir jāciens, ir jāuzticas viņam, un šo divu attiecībās ir jāvalda pilnīgi atklātībai. Mīlēt kādu nozīmē pieņemt viņu tādu, kāds viņš ir. Cilvēks nav jāidealizē, jo katrs mēs esam ar saviem trūkumiem. Arī mīlestībā.

Nauris: - Mīlestība ir tad, kad tu esi gatavs ziedot sevi visu otru labā. Kad tu attiecībās dod neņemot.

Par kristiešiem ir teikts, ka mīlestībā pret otru viņi ir galīgie vientieši. O. K., bet es varu pierādīt, ka tā gluži nav. Kristiešiem ir teikts: "Ja tev sit pa vienu vaigu, pagriez arī otru!" Reiz kādam pareizticīgo priesterim uz ielas piesējās pāris cilvēki. Viņam iesita, uz ko priesteris atbildēja: "Lūdzu, vēl vienu reizi!" Viņam iesita vēl vienu reizi. Un tad priesteris teica: "Nu tā, tagad es Dieva priekšā visu esmu izdarījis" un sadeva visiem "pa bieti". Attiecības ar Dievu cilvēku nepadara par bezmugurkaulnieku.

GITA LIEPIŅA

LU Bibliotēkas veterānes Lidijas Kuškes personība veidojusies, piecus gadu desmitus esot visciešākajā saskarē ar literatūru. Ar cilvēkiem, kuri cienīja viņu un kurus savukārt augstu vērtēja Lidija Kuške. Savstarpēja bagātināšanās un ietekmēšanās.

Nemīfīgās pārmaiņas

1943. gada 12. aprīlis - 1993. gada 27. aprīlis: šie gadskaitļi iezīmē Lidijas Kuškes darba mūžu kopā ar grāmatām. Viss sākās vācu laikā. Jaunībā Lidija mācījās LU Juridiskajā fakultātē, savukārt viņas tētis strādāja šīs augstskolas Mehānikas fakultātē. Kā daudziem tālaika latviešu jauniešiem, Lidijai draudēja darba dienests Vācijā. No tā vajadzēja izvairīties. Padomu deva tēvs: "Juridiskajai fakultātei vajadzīga bibliotekāre, ej un pamēģini! Ja izdosies, būsi atpestīta no darba dienesta, turklāt tiks pie cienījamās vietas - vai visi mācībspēki savulaik strādājuši bibliotēkā."

Lidijas teicamās sekmes augstskolā nosvēra svaru kausus par labu viņai, lai arī spēcīgu konkurentu netrūka. Profesors E. Širons un vēlākais profesors, doktors, lielais Romas tiesību zinātnis V. Kalniņš Lidiju pieņēma par bibliotekāri.

Bibliotēkas izcili vērtīgais vecās literatūras fonds piesaistīja ne tikai mūsu studentus un pasniedzējus, bet arī citu augstskolu interesentus, - atceras Lidijas kundze.

1949. gadā Juridiskā fakultāte līdz ar bibliotēku pārcēlās uz Aleksandra Čaka ielu 32, trešo un ceturto stāvu. Bibliotēkas vecajiem fondiem neatrada labāku vietu par ... pirmā stāva šautuvi, kur sētas pusē grāmatu valstības loģiem vajadzēja likt priekšā režģus, savukārt ielas pusē krāšņojās kino "Lāčplēšis" reklāmas. Caur griestiem tecēja šķidrums, apdraudot vēl neizvietotās grāmatas, kuras vajadzēja žāvēt.

Nedienas sagādāja tas, ka ekonomikas un juridiskajai literatūrai bija kopīgs katalogs. Ko nu? Kamēr katalogus radīja no jauna, vajadzēja palauties uz atmiņu. Kā nu mācēdami, palīdzēja studenti. Štati bibliotēkā nepietiekami, algas arī tolaik bija pazemojoši mazas. Tā Lidija ilgus gadus viena strādāja savā bibliotēkā, sesiju laikā pat līdz desmitiem vakarā. Traucēja mūžīgais telpu trūkums, to sliktais stāvoklis.

To laiku Lidiju Kuški varēja redzēt antikvariātos, kur, pārcilājot vecu grāmatu kalnus, viņa izvēlējās savai bibliotēkai nodērigāko literatūru, lai bagātinātu jau tā vērtīgos fondus.

1952. gadā atkal vajadzēja pārcelties - atpakaļ uz vecajām telpām Raiņa bulvārī 19. Seit aizritēja liels bibliotekāres darba mūža posms. Kad 1952. gadā viņas bibliotēkai vajadzēja apkalpot arī Universitātei pievienotā Maskavas Juridiskā neklāties institūta filiāles stu-

dentus, darba bija vēl vairāk, jo auga lasītāju saime. Tikai bēda, ka jauno saimniecību Lidija Kuške saņēma ar visiem lasītāju parādiem. Tomēr pusotra gada laikā viņa tika galā. Palīdzēja arī paši studenti, ar kuriem bibliotēkas vadītāji bija sirsnīgs kontakts.

1956. gadā bibliotēku likvidēja telpu trūkuma dēļ. Kur likt veco, tik ļoti vērtīgo grāmatu fondu? Tam vieta atradās... tagadējā veikala "Sakta" pagrabos, gauzām nožēlojamās bezgaisa telpās. Tādos apstākļos kopā ar mācībspēkiem bieži vajadzēja cenzēt grāmatas.

Kopā ar garīgi tuviem

Savas garās darba dzīves noslēgumā Lidija Kuške strādāja Bibliotēkas galvenajā ēkā, kur līdz pat aiziešanai pensijā vadīja Abonementa sektoru.

Centrālās bibliotēkas kolektīvs bija sabiedriski aktīvs, turklāt pats darbs deva iespēju satikties ar interesantiem cilvēkiem, kuru vidū bija, piemēram, Milda Klepere. Tagad vi-

"(..) par sevi saka - dzīvojot krāsās un redzot krāsainus sapņus (..)"

ņa Universitātē rūpējas par sociālo nodrošinājumu. Atmiņā allaž dzīvo bibliotekārā darba profesionāle Sofija Maļinkovska, poliglote Henrihs Novackis, kurš tulkoja no sengrieķu valodas, vadīja angļu un latīņu valodas kursus, Tunselda Kallase un daudzi citi kultūras cilvēki. Ilgus gadus Lidijai Kuškei bija lemts strādāt kopā ar Bibliogrāfijas nodaļas vadītāju Novacki, ar kolēģiem T. Kallasi un A. Favorski darboties bibliotēkas sienas avīzes veidošanā. Lidija Kuške rakstīja feļetonus katram avīzes numuram, un viņai pašai šķiet, ka ne pēc apjoma, ne satura līmeņa tā nebija parasta tolaiku sienas avīze.

Sfēra, kura Lidijai bijusi tuva kopš bērnības, ir mūzika. Klavierspēle apgūta tik labi, ka viņa varējusi spēlēt ne tikai savai garīgajai veldzei, bet arī citu priekam. Ilgus gadus muzicēja kopā ar Juridiskās fakultātes profesoru Strautmani, kurš spēlēja vijoli. Lidijas kundze viņu pavadīja ar klavierspēli. Sēdās pie klaviera arī tad, kad vajadzēja piebalsot bibliotēkas darbinieku solopriekšnesumiem. Savulaik bibliotekāres izveidoja sieviešu dubultkvaretu, kurš ne reizi vien piedalījās gan pašu kolektīva sarīkojumos, gan citviet Universitātē.

Kolēģi ar labpatiku atceras Lidiju Kuški. Sofija Maļinkovska stāsta, ka no ilgā pazīšanās laika viņai par Lidiju palikušas visjaukākās atmiņas. Visupirms reti lielā autoritāte

Attēlā no labās: Lidija Kuške ar kolēģēm svētku brīdī. "UA" izzaka līdzjutību piederīgajiem sakarā ar Tunseldas Kallases (vidū) aiziešanu mūžībā

lasītāju vidū, kuru palīdzēja iemantot Lidijas uzmanība pret katru bibliotēkas apmeklētāju. Kā atceras Sofija Maļinkovska, daudzi pat jautāja, kad būs tieši viņa, ja Lidijas nebija uz vietas. Viņas trauslajam ārējam veidolam pietāvēja smaids, bet kā profesionāle viņa lieliski pārzināja fondu, tas garantēja lasītāju teicamu apkalpošanu. Saskaismē ar cilvēkiem Lidija

bija ista psiholoģe. "Man liekas, viņas vērigais prāts allaž zināja, kam var ticēt, bet kam ne. Lidijas dzīve nav bijusi viegla. Ilgi slimoja viņas mamma, kuru meita rūpīgi kopa, mana kolēģe allaž balstīja savu vīru - nepatīsi represēto. Stipra, lai arī ārēji trausla," atminas Sofija Maļinkovska.

"Ar Lidiju iepazīnos, kad biju vēl studente un gāju uz bibliotēku kā lasītāja," savukārt stāsta Milda Klepere. Iespaidis? "Klusa, sievišķīga, mil kārtību darbā. Cienu un augstu vērtēju viņas uzticību savai Universitātei, tās grāmatu bagātībām. Zinoša, tieši tādēļ kolēģi un lasītāji viņu mīlēja."

Interesu daudzveidībā

Lidija Kuške allaž ir interesējusies par medicīnu, un garu gadu gaitā zināšanas ir krājušās. Viens no imesliem - kopš agras jaunības pašas veselība nav bijusi nekāda spoža. Kā bibliotēkas Sarkanā Krusta priekšsēdētāji viņai uzticēja organizēt lekcijas LU darbiniekiem, turklāt par īpaši saistošiem tematiem. Lidijas aicināti, pie Universitātes ļaudim viesojās dakteri Krūzmētra, Rubīne, Zālītis, ārsts un literāts Jānis Liepiņš, kā arī citi.

Lielā ir viņas mīlestība pret glezniecību un grafiku. Lidija Kuške par sevi saka - dzīvojot krāsās un redzot krāsainus sapņus.

Visu mūžu viņa apmeklējusi operu un teātru izrādes, īpaši baletus. Ja jāizšķiras starp

jaunu, šiku blūzīti un operas biļeti, tad Lidija nešauboties priekšroku dos pēdējai.

Kā nu bibliotekārei nepavai cāt par literārajām interesēm. Lidijai tuva lielā noveļu meistarā Rūdolfa Blaumaņa pasaule, Annas Brigaderes darbi, daudz lasītas grāmatas par medicīnu, par seno Rīgu un tās arhitektūras pērlēm, ceļojuma apraksti, sevišķi grāmatas par dzīvniekiem.

Ģimenes sievietē

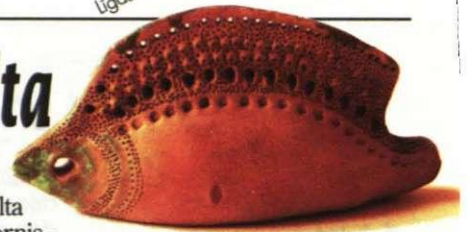
Lidijas Kuškes lieliskā atmiņa, tāpat plašās garīgās intereses mantotas no ģimenes, no vecākiem. Nu tuvinieku paliek aizvien mazāk... Vīrs aizgājis mūžībā. Dzīvē daudz cietis cilvēks, viens no neskaitāmajiem nepatīsi represētajiem. Pēc atgriešanās no Kolimas viņš sāka strādāt bibliotēkā un ieraudzīja Lidiju. Kuškes kundzi saistīja dziļi inteligentais cilvēks. Kopā saskanīgi tika nodzīvoti 37 gadi.

Sobrid Lidijas mīļie ir māsa un viņas ģimene. Līdzās allaž korektajai stājai šajā sievietē jaušams arī tāda cilvēka pamatīgums, uz kuru var paļauties. Lidijas Kuškes vaļasprieks ir arī rokdarbi. Cik šajos garajos gados nav tamborētas cepures ģimenei un darbabiedriem!

Lidijai mīļas ir visas dzīvās radības, īpaši putni un suņi. Viens suns pie viņas nokļuva pavisam neparasti: kāds cilvēks to atnesa un sacīja - esot kaut kur atradis. Dzīvnieks kļuva par Lidijas labāko draugu - pamatīgu, skaistu sargu. Tā nu viņa ir gājusi pa dzīvi - mīlot grāmatas, cilvēkus un visu citu dzīvo radību. Lidijas kundze sakās nejutot savus gadus, aktīvā iekšējā dzīve tiem neatbilst. Jautāta par to, kādi cilvēki viņai patīk, Lidija Kuške atbildēja: "Protams, godīgi un gudri. Vienkārsi un nekādā ziņā neiedomīgi, bet ar veselīgu humoru apveltīti gan. Un es esmu laimīga, ka savā garajā darba mūžā esmu ar tādiem tikusies diendienā - savā kolektīvā."

VĪJA APINĪTE

Viena diena Kurzemes Šveicē un Villa Bella Vita

Februārī LU studijai "Vāpe" īpašs notikums – Kuldīgas Novada muzejā H. I. Melnbārdes fotoimpresiju un TLMS "Vāpe" izstādes "Liedāga ritmi" noslēgums.

Esam pārkāpuši galvaspilsētas robežu un šoreiz, kā jau ekscentriski mākslinieki, dodamies tieši uz tīkšanos ar skatītājiem.

16. februāra rīts atnāk ar ziemīgi mirdzošu sarmu un pavasara sauli. Ceļš pa gleznainajiem Kurzemes ceļiem uz tās sirdi mūsu draudzīgajai, jautrajai kompānijai šķiet kā viens mirklis. Daži no mums Kuldīgā bijuši tikai reizi, un šis nu beidzot ir īsts nedēļas nogales ceļojums. Kā vainagojums paveiktajam darbam un, kā Helga saka, – "putukrējuma torte".

Kuldīgas Novada muzejs atrodas izcilā vietā – uz augsta pakalna Ventas krastā. Dzīli lejā pārplūdusi upe veļ bargus, brūnus palu ūdeņus un skan nerimstoša Ventas rumbas mūzika. Arī pati muzeja ēka ir ar bagātu vēsturi. Senos laikos Kuldīgā kapteinim Bangerta kungam bijusi iecerēta, kurai viņš sagatavojis karalisku dāvanu – no Parīzes atvedis un uzdāvinājis šo koka ēku, kas tur bijusi kā paviljons kādā no izstādēm. Šis gleznais nams pazīstams ar nosaukumu *Villa Bella Vita* – skaistā dzīve. Jātic, ka dzīve šai jaunkundzei tiešām bijusi skaista... Māja dēvēta arī par *Villa Bella Vista* – māja ar skaisto skatu. Logu acis veras uz visām pusēm, pie tiem balkoni. Viens no tiem ar skatu tieši uz Ventas rumbu.

Helga stāsta, ka pirms 20 gadiem porcelāna apgleznojumu sērijā "Logi" viņa veidojusi darbu, kas veltīts tieši šai leģendai. Uz loga fona attēlots dāmas siluets ar vainadziņu galvā. Viens no šiem logiem ar skatu uz rumbu bijis tas, uz kura fona attēlota dāma. Darbs ticis eksponēts personalizstādē Katrīnas baznīcā.

Šķiet, ka leģendas elpa jūta vēl joprojām. Aristokrātiskā, augstā koka māja klusi glabā savu noslēpumu.

Zanes Ofkantes "Zemūdene"

Savs stāsts ir arī par Ventu – hercoga Jēkaba laikā tā bijusi kuģojama. Kuģi nākuši līdz pat tiltam. Pašlaik dziļums pie rumbas ir ap deviņiem metriem. Rozītes kundze apgalvo, ka paies vēl kādi nieka simts gadi un būs vēl viena rumba, kas pašlaik jau veidojas.

Muzeja ļaudis mūs sagaida ļoti sirsnīgi, ar kafiju un garšīgu kļiņģeri. Izstāde izkārtota trīs telpās un dabiski iederas Ventas likumā. H. I. Melnbārdes fotoimpresijas un mūsu liedāgs sabalsojas ar upi. Mūzikas skolas meitenes kurzemnieku tautastērpos dzidrās balsis dzied dziesmas par jūru,

"Vāpe" kopā ar muzeja ļaudīm un Arnis Lūsis ar savu darbu "Sarūj itsopāk"

spēlē vijolniece. Šajos cilvēkos un ēkā jūtam gan iekšējs siltums, gan vitalitāte un spēks.

Izstādes kuratore Jolanta Mediņa mums izstādes noslēguma dienā stāsta, kāpēc radās doma par darbu ekspozīciju tieši Kuldīgas Novada muzejā. Pagājušogad Rīgā, galerijā PUTTI bija skatāma H. I. Melnbārdes izstāde "Galantā Eiropa", un tajā bija eksponēti Helgai raksturīgie porcelāna apgleznojumi. Kopējā sarunā atklājās, ka H. I. Melnbārde izpauzies arī sev netradicionālā veidā – fotomākslā. Radās iecere viņas un "Vāpes" kopējo izstādi parādīt Kuldīgā.

Jolanta Mediņa: – Ziemas laikā šie darbi ir siltus iespaidus rosinoši. Jūra ir tā, kas mums dāvā savdabīgus mirkļus, un katrs, kas spēj, tos uztver.

Te Helga atgādina, ka pēdējo reizi Kuldīgā ar izstādi bijusi pirms 20 gadiem, tā ka bijis pēdējais laiks parādīties atkal... Māksliniece atzīst, ka viņai šī izstāde ir ļoti nozīmīga, jo tā ir divkārtīga debija – pirmo reizi fotodarbi un pirmo reizi izstāde kopā ar "Vāpes" audzēkņiem.

Stāstot par saviem darbiem, Helga ar humoru piezīmē, ka fotoacs notvertie brīži ir vasaras sākums isi pirms "Panorāmas" un vasaras beigas – isi pēc... Helga stāsta par "faktūru ķeršanu", ieraudzīspēju, kad maza ūdens lāmiņa jūras malā, kukurznis ar ēnu vai ūdenszāle kļūst par centrālo dabas uzstādījumu kādai fotoimpresijai. – Tas, ko ūdens dara, ir fascinējoši, – viņa saka.

Ir arī nianse, ko tik viegli nevar noķert, kā zeltainais tiklojums jūras ūdeni.

Helga Melnbārde: – Es pati pēc horoskopa esmu Zivs, un mana stihija ir jūra. Laikā, kurā mēs dzīvojam, tiekšanās uz dabu ir vienīgais solis, kas "atgriež" veselo saprātu, nomierina. Arī Kuldīgā pie rumbas var saulrietus tvert un notvert, visur ir kaut kas ieraudzīšanas vērts. Aicinu visus iet uz izstādēm, ko Radītājs piedāvā un rāda bez ieejas maksas.

Tad Helga draudzīgi, bet noteikti "izstumj" priekšplānā mūs, vāpiešus, un katrs nedaudz pastāsta par sava darba ieceri. Lin-

monolita slejas Svētās Katrīnas baznīca, kas celta XIII gadsimtā, bet tās tornis – 1860. gadā. Katrīna skarabajos viduslaikos gribējusi pierādīt, ka Dievs eksistē, un par to viņu nolēmuši notiesāt uz nāvi. Lai veiksmīgi šo plānu realizētu, viņa apsūdzēta sakaros ar Nelabo.

Katrīnas kauli salauzti uz rāta, galva nocirsta ar zobenu. Šodien viņas tēls iemūžināts dekoratīvajā reljefā virs baznīcas gotiskās durvju ailes. Vēsturnieki šo ģerboni skaidrojuši arī kā stūres ratu, jo Kuldīgā bijusi attīstīta kuģniecība, bet zobens ģerboni traktēts kā sudrabkaļa

"Sarūj itsopāk"

simbols. Katrīnas tēls Kuldīgas ģerboni ir jau no 1335. gada. Pagājušā gadsimta 20. gadu beigās bijusi doma, ka Katrīna "jāmet" no ģerboņa nost, jo Kuldīgā viņa nav dzīvojuši. Tad Valsts Heraldikas komiteja izstrādājusi jaunu ģerboni, kurā attēlota sudraba Venta un katrā pusē pa lasim, kas lec pāri rumbai, kā arī zils lauks. Vēl pēc laika tika pieņemts "Zalamana lēmums", ka laši ir Kuldīgas apriņķa ģerboni, bet Katrīna – Kuldīgas patronese. Ap 1970. gadu tika nolemts, ka Katrīna nav bijusi ne izcila kara dalībniece, ne slaucēja, tāpēc pilsētas ģerboni viņai nav tiesību būt. Tika uzņemts tilts un pāri tam zelta zvaigzne ar domu, ka pa šo tiltu mēs ieiesim komunismā. Tikai 90. gados Katrīna, kura cieta par ticību, cerību un mīlestību, atkal laimīgi "atgriezās" ģerboni.

Mūsu ceļš pāri gleznainajai Alekšupītei ved pilsētas dziļumā. Šķiet, katrā māja ir apvīta ar savu stāstu, no vecajiem mūriem, dakstiņu jumtiem, vārtu kalumiem un bruģa runā mūsu tautas vēsture un tās liktenis. Ne velti Kuldīgu dēvē par Kurzemes pērlī, un ne viens vien mākslinieks te smēlies iedvesmu.

Ekskursija noslēdzas omulīgā vietnā, kur var gan paēst, gan paklausīties mūziku. Tās nosaukums – "Stenders". Te nu sākas reālas gastronomiskas baudas, protams, papildinātas ar īpašu skatu uz krēslā grimstošajiem Kuldīgas dakstiņu jumtiem. Man šī pasādešana šķiet kā fragments no kādas

sen redzētas filmas, kurā tagad esam nokļuvuši arī mēs. Ļaujām sev vaļu un katrs izvēlamies savai garšai tikamāko. Piedāvājums neliek vilties, par to liecina kārie skati un atkārtotie pasūtījumi. Izrādās, Kuldīga ir arī garšīga...

Mūs steidzina tumsa. Salādējuši savu mākslu busā, atvadamies no laipnajiem kuldīdzniekiem un peldam cauri vakaram atpakaļ uz Rīgu. Ceram uz atgriešanos.

Un nu mūsu pašu iespaidi. Tie, ko varējām izteikt vārdos.

Ingūna Briede: – Izstādes iekārtojums Kuldīgā bija veiksmīgāks nekā Rīgā. Ļoti patika Kuldīgas apbūve un, protams, arī "Stenders".

Inga Izumrūdova: – Patika tas, kā spēlēja vijoli, kā dziedāja, izstādes iekārtojums, pati pilsēta.

Līga Rudziša: – Otrā tikšanās ar Kuldīgu. Kā teicis Gēte: "Katrā diena ir trauks, kuru vār piepildīt, ja vēlies." Vienkārtī jautā, piepildīta diena ar jaukiem cilvēkiem.

Sanita Čevere: – Kuldīdznieki mūs uzņēma tik sirsnīgi, meitenes skaisti dziedāja. Patīkami bija apskatīt pašu veidotos darbus skaisti iekārtotajā izstādē.

Arnīs Lūsis: – Patika sirsnīgā uzņemšana. Ļoti pārsteidza, ka arī man iedeva ziedīti, un teica, ka manā darbā varot saskatīt engeli. Iepriekš to nemaz nebiju ievērojis. Patika pārplūdusi Ventas rumba. Īpaši patika tas, ka Helga "piespieda" mūs visus parunāt.

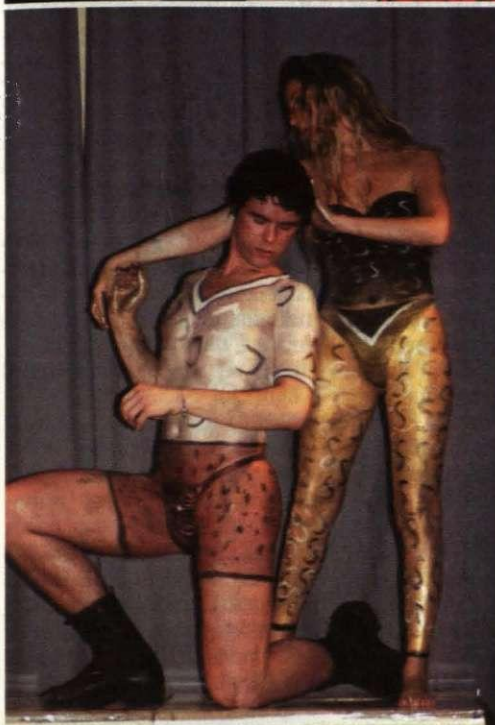
Anda Lase: – Šī diena bija piepildīta ar gandarījumu par padarīto, sirsnīgu satikšanos, kopābūšanu ar draugiem un jauniem iespaidiem.

Linda Biele: – Esmu sajūsmā par visiem cilvēkiem, ar ko biju kopā un ko satiku, par to, kā mūs uzņēma. "Vāpes" kompānija ir vislabākā komanda, ar kuru kaut kur kopā braukt un kaut ko darīt. Mēs ļoti saspēlējāmies gan izstādē, gan ārpus tās. Lieliski bija tas, ka varējām izbraukt ārpus Rīgas. Man tā bija pirmā debija ārpus galvaspilsētas. Tas ir piedzīvojums mums gan kā vāpiešiem, gan kā cilvēkiem.

Helga Ingeborga Melnbārde: – Izstāžu namā bija tāds divains, neviltots siltums. Parasti ir tā, ka neplānotas lietas izdodas vislabāk. Tas, ka bija dziedošas meitenes no mūzikas skolas, ka bija vijolniece, radija ļoti romantisku noskaņojumu, un es domāju, ka mūsu katrā stāstījums par to, ko kurš savā darbā gribējis ielikt un izveidot, raisījis nepiespiesti un skaisti. Mums izveidojās ļoti labs dialogs ar cilvēkiem, kas bija no muzeja, un arī apmeklētājiem. "Stenders" bija fantastisks noslēgums – labāku balli nemaz nevar vēlēties...

ANDA LASE

No mātes uz ielas

Vai jūs jau sajūtat pavasari? Krāsas, vēsmas. Neliels ieskaits 2002. gada modes vēsmās, vai tas jums noderēs? Varbūt kādam ir pilnīgi skaidrs, ko viņš vilks mugurā rīt, parīt, nākošmēnes. Bet kādas krāsas, kādas tendences! Iespaidojoties modes skatē, kur uzstājās modes salons "Kire" un kosmētikas salons "Nikita", tagad varu pastāstīt par modes pasaulē valdošo.

Lielo modes namu pārstāvji uzskata, ka 2002. gada mode valdīs romantika. Dizaineri skatēs rāda pieguļošas ādas vakarkleitas ar milzīgiem dekolžē, jutekliskus un sarkanus audumus, tērpus. Pavedinošu un vienlaikus agresīvu stilu.

2002. gada modi iedala divās tendencēs.

Lietišķais pilsētas šiks, kad viss ir ļoti praktisks. Neuzkrītošs grims un viegli kopjams matu griezumus. Īpaši izceļas acis. Sejai ir metāliski akcents. Galvenā krāsa tērpos ir zilā. Iegādājieties zelta un sarkano skropstu tušu un sarkanajam lūpām pievienojiet sudraba vai zelta spidumu, jūs būsiet iekļāvusies modes aktualitātēs!

Barokālais stils. Tas ir kaut kas pretējs. Acis žilbst - tērpi romantikas pilni: košumi, izšuvumi, akmentiņi, bārstiņas, šnorītes, cakiņas, visa kā tik ļoti daudz! Aktuāla kļūst korsete. Frizūras ir ļoti sarežģītas. Ja sajūti sevi kā šī stila piekritēju, grīmu veido košu un dinamiskās krāsās!

Matos šogad ineesiet spidumu! Tērpus kombinējot, neizmirstiet zilo, melno, sarkano, bešo. Tērpi jāveido ieslīpi, ar vairākām kārtām. Neapģērbtas ķermeņa daļas īpašos gadījumos varat apgleznot ar ķermeņa krāsām. Tas, kas mugurā, var būt iss vai garš, tomēr galvenais - tērties flirtīgi un sievišķīgi!

LINDA BIELE

ANNORE DRUKAS BIROJS

- Tekstu drukāšana un noformēšana referāti, kursa darbi, vēstules, līgumi u.c.
- Attēlu maketēšana
- Faksu nosūtīšana
- Kopēšana
- Izdrukas - krāsainas un melnbaltas
- Skenēšana
- Vizītkaršu izgatavošana
- Tulkojumi - latviešu, krievu, vācu, angļu valodā

DARBUS VEICAM ĀTRI UN KVALITATIVI.
IESPĒJAMAS ATLAIDES.

Darba laiks:

Pirmdien - piektdien - 8.30 - 19.30

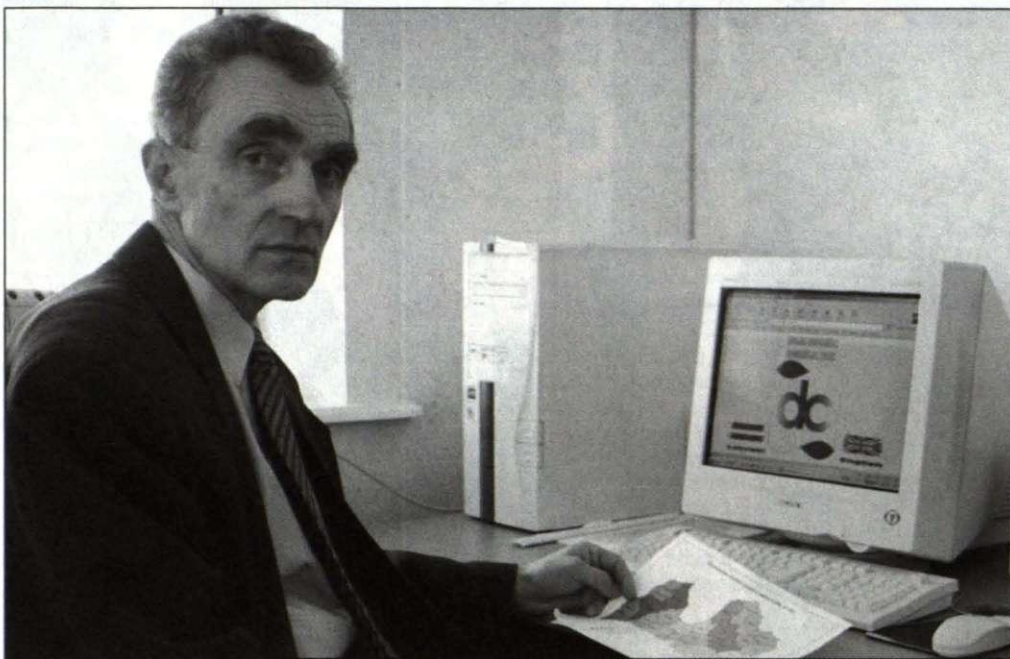
Sestdien, svētdien - 10.00 - 17.00

Adrese:

Rīga, Avotu iela - 3 (no pagalma)

Tālr./fakss 7281407, mob. 6775302

LU Demogrāfijas centram 20 gadu

22. februāris ir nozīmīgs datums vienai no mūsu zinātniski pētnieciskajām iestādēm – Demogrāfijas centram.

Tieši pirms divdesmit gadiem Latvijas Valsts universitātes Padome pieņēma lēmumu "Par demogrāfijas zinātnisko pētījumu grupas izveidi", tādējādi akcentējot demogrāfisko pētījumu paplašināšanas nepieciešamību. Tai laikā zināmu izpratni par demogrāfisko jautājumu aktualitāti parādīja Latvijas PSR

Visus divdesmit pastāvēšanas gadus Demogrāfijas centru ir vadījis ZA akadēmiķis profesors Pēteris Zvidriņš

vadība, 1980. gada maijā pieņemot lēmumu "Par demogrāfisko situāciju un pasākumiem iedzīvotāju dabiskā pieauguma stimulēšanā Latvijas PSR", kura vienā punktā bija ietverta norāde toreizējai Augstākās un vidējās izglītības ministrijai un Valsts plānam izskatīt jautājumu par demogrāfijas problēmu

izpēti zinātniskās laboratorijas izveidošanu LVU.

Lai gan tai laikā galvenokārt Staļina personības kultu un represiju ietekmē Padomju Savienībā un arī Latvijā demogrāfiskajos pētījumos bija vērojama atpalcība, tomēr jaunais pētnieciskais centrs neradās gluži tukšā vietā. Lidz tam demogrāfisk-

kie pētījumi tika veikti Ekonomikas fakultātes Statistikas un demogrāfijas katedrā, ZA Ekonomikas institūtā, CSP Zinātniski pētnieciskā institūta Latvijas nodaļā. Daži entuziasti nelielus pētījumus veica arī citās iestādēs.

1994. gadā LU Demogrāfisko pētījumu nodaļa tika pārveidota par Demogrāfijas centru. Diemžēl ierobežoto finansiālo resursu dēļ 90. gados demogrāfiskie pētījumi Latvijā sašaurinājās. Toties nedaudz paplašinājusies demogrāfijas pasniegšana LU un vairākās citās augstskolās (RTU, Daugavpils Pedagoģiskajā universitātē u. c.).

Visus divdesmit pastāvēšanas gadus Demogrāfijas centru ir vadījis ZA akadēmiķis profesors Pēteris Zvidriņš. Viņa vadībā veiktas visas centra galvenās izstrādes, attīstīta plaša starptautiskā sadarbība, un līdz ar to Demogrāfijas centrs ir pazīstams daudzu valstu demogrāfiem. Savulaik centrā ir strādājuši un pilnveidojuši zinātnisko kvalifikāciju Statistikas un demogrāfijas katedras asoc. profesori Inta Krūmiņa, Zigrīda Goša, Atis Bērziņš, zinātņu doktore Ligita Ežera un citi speciālisti.

Arī pašlaik ir iespējas strādāt zinātnisku darbu un iegūt maģistra vai doktora grādu demogrāfijā, jo ir daudz demogrāfijas nozaru, kuras

joprojām valsti ir vāji attīstītas, piemēram, vēsturiskā, medicīniskā, matemātiskā un reģionālā demogrāfija. Pirmie zinātniskie pētījumi varētu tikt izvērtēti arī antropoloģiskajā, biznesa vai militārajā demogrāfijā.

No pēdējo gadu publikācijām gribētos pieminēt izstrādes ar praktisku izmantojumu - "Latvijas demogrāfiskās attīstības prognozes: 1998. - 2025. gads", "Demogrāfisko terminu skaidrojošā vārdnīca". Pašlaik Demogrāfijas centrs kopā ar Statistikas un demogrāfijas katedru piedalās divu LZP projektu izpildē (pētījumos par iedzīvotāju novecošanos un par demogrāfiskajām struktūrām).

Demogrāfiskā situācija valstī ir kritiska, jo iedzīvotāju mirstība ievērojami pārsniedz dzimstību. Turpmāka ilgstoša depopulācija var apdraudēt latviešu tautas pastāvēšanu tālākā nākotnē. Iedzīvotāji strauji noveco. Starptautiskā salīdzinājumā Latvijai nelabvēlīgi ir arī dažādi iedzīvotāju kvalitatīvie rādītāji (veselības stāvoklis, izglītības līmenis u. c.). Tādēļ demogrāfisko procesu attīstības un regulēšanas jautājumu izpēti kļūst aizvien aktuālāka.

E. VĪTOLIŅŠ

Bijis gan dekāns, gan rektors, gan ministrs

Raženu un spilgtu mūžu ir nodzīvojis vēsturnieks Augusts Tentelis. Tēvzemes balvas laureāta profesora Tentela mūžs ir cieši saistīts ar Latvijas Universitāti, LU Bibliotēkā iepazīstamas viņa publikācijas.

Sakarā ar nesen aizritējušo Augusta Tentela 125. dzimšanas dienu šeit tika rīkota viņa piemiņas izstāde un sarikojums, kurā par šo personību stāstīja LU Bibliotēkas Bibliogrāfijas nodaļas darbinieks Ēriks Sārts.

Augusts Tentelis bija daudzpusīgs cilvēks: strādāja par skolotāju, bija arī LU rektors,

Latvijas izglītības ministrs.

Pēc izglītošanās Vidrižos un Lēdurgā Augusts Tentelis mācījās Valkas skolotāju seminārā. Lai gan uz 130 vietām bija pieteikušies 40 skolotiešgribētāji, viņš pārbaudījumus izturēja, pēc semināra absolvēšanas sekmīgi strādāja par skolotāju Limbažos, kur iepazinās ar Latvijas himnas autoru Kārli Baumani. Aktīvais sabiedriskais darbinieks nonāca vietējās sabiedrības degpunktā: darbojās korī, dziedāja pat solo.

Lai iegūtu augstāko izglītību, pēc pieciem darba gadiem Limbažos Augusts Tentelis devās uz Pēterpili, kur sākotnēji

iestājās Filozofijas nodaļā, bet pēc tam pārgāja uz Vēstures nodaļu, specializējoties viduslaiku vēsturē. Izliku pelnīja Pēterpils skolās. Kļuva par vēstures maģistru. 1913. gadā Augustu Tenteli ievēlēja par Pēterburgas universitātes privātdocentu.

1920. gadā Augusts Tentelis atgriezās Latvijā. Viņam bija sakrājušies tik apjomīga bibliotēka, ka tās pārvešanai vajadzēja pat veselu vagonu! Tūdaļ viņu ievēlēja par nesen izveidotās LU Filoloģijas un filozofijas fakultātes docentu. 1921. gadā viņš kļuva par profesoru, lasīja lekcijas viduslaiku Romas vēs-

tājiem.

Kad Kārlis Ulmanis Augustu Tenteli otro reizi uzaicināja par izglītības ministru, arī šoreiz viņa darbošanās izvērtās veiksmīga: 1935. gadā pieņēma likumu par skolotāju institūtiem, šis mācību iestādes izveidoja Rīgā, Cēsis, Daugavpilī... Gadu vēlāk tapa likums par Latvijas Vēstures institūta radišanu, kura ievadīja Latvijas Zinātņu akadēmijas veidošanos. Augusts Tentelis kļuva par paša radītā institūta pirmo direktoru. 1937. gadā iedibināja Tēvzemes balvu, un spoža bija pirmo laureātu plejāde: Jāzeps Vītols, Kārlis Zāle, Jānis

"Kā politiķis un publicistisku runu autors viņš ir pat spilgtāks nekā vēsturnieks.."

tūrē, vēstures metodoloģijā, bija arī savas fakultātes dekāns.

Līdztekus mācībspēka darbam Augusts Tentelis iesaistījās politikā. Kā Zemnieku Savienības biedrs viņš bija ļoti pazīstams ar Kārli Ulmani. Pirmo reizi kļūstot par izglītības ministru, Augusts Tentelis daudz paveica skolu sistēmas sakārtošanā, rosināja mācību iestāžu celtniecību, grāmatu izdošanu. Viņš ir viens no Krišjāņa Barona prēmijas iedibinā-

Endzelins, Vilhelms Purvītis, Jānis Daliņš...

1936.gadā Kārlis Ulmanis izveidoja Augusta Tentela fondu, kura līdzekļus izlietoja Latvijas senvēstures pētniecībai.

Par savu darbu Augusts Tentelis saņēma daudzus apbalvojumus: Triju Zvaigžņu ordeni, Atzinības krustu, kā arī ārvalstu ordeņus.

1940. gadā, sākoties Latvijas okupācijai, Augustu Tenteli no augstskolas padzina. Kad notika izvešanas, deportētāji

sajauca viņa adresi, un viņš palika Rīgā. Valsts sabrukums Augustu Tenteli satrieca, tādēļ viņš sāka slimot un 1942. gada 19. janvārī aizgāja mūžībā. Viņš apglabāts Meža kapos.

Vēsturnieka vecāko dēlu Augustu iesauca leģionā, sieva Marija un jaunākais dēls Pēteris emigrēja. Par Augusta Tentela ģimenes locekļiem nekādu ziņu nav.

Kā vēsturnieks Augusts Tentelis ir apmēram 100 publikāciju autors: par viduslaiku, arī Latvijas vēsturi. Kā politiķis un publicistisku runu autors viņš ir pat spilgtāks nekā vēsturnieks. Augusta Tentela apcerēm ir zīmīgi nosaukumi: "Lai kalpojam Latvijai", "Latviešu cīņa par izglītību", "Pārskats par latviešu vēsturi". Viņš publicējies izdevumos "Izglītības Ministrijas Mēnešraksts", "Senatne un Māksla". Augusta Tentela nozīmīgāko publikāciju vidū arī darbs "Zinātnei un tēvzemei", raksti "Latvijas Vēstures institūta žurnālos", pārdomas "Kas darīts un domāts Latvijas vēstures izpētē".

Gan kā sabiedriska darbinieks, gan kā LU mācībspēks Augusts Tentelis iekaroja atzīnību ar enerģiju un latvisko stāju.

VIJA APINĪTE

Filozofijas nodaļa Universitātē 20. - 40. gados

Mēģinot aprakstīt akadēmiskās filozofijas tapšanu divdesmitā gadsimta Latvijā, vispirms jāpievērš uzmanība tam, ka pasaulē akadēmiskā filozofija savu nozīmi zaudē, un Rietumos filozofija zaudē savu akadēmisko raksturu kā tādu.

izglītības pamatu un noslēgumu. Pirmo mācības spēku vēlēšanas notika 1919. gada 7. septembrī. Valodnieciski filozofiskajā fakultātē ievēlēja prof. J. Lautenbahu, maģistru E. Blesi un cand. phil. P. Dāli. Latvijas Augstskola uzsāka darbu 1919. gada 29. septembrī. Atklāšanas ceremonijā 1919. ga-

centrs. Par nopietnāku filozofijas mācīšanu citās fakultātes - Ķīmijas, Lauksaimniecības un Veterinārās medicīnas - var sākt runāt no 1930. gada, kad tur ieviesa filozofijas kursus ar īpašām programmām. Toties Teoloģijas fakultātē, 1930. gadā apvienojot atsevišķus priekšmetus, ieviesa reliģijas vēstures kursu. Pēc 1927. gadā izdarītiem grozījumiem izveidojās 1931. gada plašie mācību plāni, kas pastāvēja līdz 1937. gadam. Dekāns prof. F. Balodis izstrādāja "filozofikuma" projektu, kas nosaukts arī par "propedeutisko gadu". Tā būtība bija propedeutisko priekšmetu koncentrēšana pirmajā gadā visiem fakultātes studentiem, tad sekoja nodaļas izvēle. LU no 1923. līdz 1924. gadam notika pāreja uz priekšnoteikumu radīšanu normālākam zinātniskajam darbam. Jau 1921. gadā sāka iznākt augstskolas periodisku rakstu kopojumi J. Endzelina, vēlāk K. Baloža redakcijā. Materiāli sadalāmi trīs grupās: filozofiski filoloģiska un sabiedrisko zinātņu satura, dabas zinātņu un

ka un psiholoģija. Katram virzienam bija atbilstoši galvenie un papildu eksāmeni. Kā vienu no pirmajiem 1921. gada maijā pie Universitātes gatavoties zinātniskajai darbībai atstāja filozofu Paulu Jureviču, kurš papildinājās Lilles universitātē un 1925. gada septembrī kļuva par LU privātdocentu. P. Jureviča disertācijas "Atziņas problēma Bergsona filozofijā" aizstāvēšana notika 1930. gada 27. maijā. Disertācija aizstāvēta sekmīgi, un P. Jurevičs ieguva filozofijas doktora grādu. Par profesoru ievēlēts 1935. gada aprīlī. Gatavoties zinātniskajai darbībai pie fakultātes 1924. gada 1. oktobrī atstāts filozofijas nodaļas pirmais absolvents Jūlijs Aleksandrs Students. Sagatavošanās periodā viņš papildinājās Vācijā. Tomēr J. Studenta disertācijas "Atziņas teorija grieķu filozofijā" aizstāvēšana 1928. gadā noraidīta, kaut arī tikusi iespiesta "LUR" 16. sējumā 1927. gadā. Universitātē norisinājās rosīga akadēmiskā dzīve ar t. s. akadēmiskajiem vakariem, sarīkojumiem, viesu lekcijām un viesošanās ār-

Merķeļa uzskati par valsti un sabiedrību", 1927. g. T. Celms - "Fenomenoloģisk"; ķīmijas doktors Bruno Jirgensons 1934. g. - "Ķīmijas nozīme bioloģijā un medicīnā", 1936. - privātdocents M. Stepermanis - "Zemnieku reformas idejiskie pamati XVIII gadsimtā Vidzemē", A. Aizsilnieks - "Amerikas institucionālistu skolas izceļas punkti", 1938. - privātdoc. Filoloģijas un filozofijas fakultātē J. A. Jansons - "Maģija tautas tradīcijās", privātdocents P. Lejiņš - "Nosacīta atsvabināšana", Dags Trocīgs - "Ziemeļu etnoloģijas attīstības gaitas" u. c. Kopumā dati par ārzemju zinātnieku lekcijām LU liecina, ka desmit gadu laikā - no 1923. līdz 1934. gadam nolasītas 80 šādas lekcijas. To skaitā var minēt Parīzes universitātes profesora L. Levi-Brila (1857-1939) viesošanās LU 1931. gada maijā, Ņujorkas universitātes profesora Erla B. Bebkoka priekšlasījumu par Karnegi fondu un tā Eiropas centru 1933. gada martā, Regensburgas augstskolas filozofijas profesora Jozefa Engerta lekciju par vēstures izziņas vērtību 1933. gada novembrī, Parīzes Reliģiski filozofiskās akadēmijas profesora N. Berdjajeva lekciju ciklu 1934. gada februārī "Cilvēka liktenis mūsdienu pasaulē" (krievu valodā), Tautu Savienības ģenerālsēkretāra biedra M. Valtera lekciju par "Tautu Savienības tagadējo stāvokli" LU 1934. gada aprīlī, Tērbatas universitātes prof. H. Mooras lekciju par Tērbatas izceļšanās vēsturi 1935. gada martā, Breslavas universitātes rektora profesora Dr. iur. et phil. Gustava Adolfa Valca ierāšanās ar lekciju par valsts tiesisko struktūru un minoritāšu problēmām, profesora Dr. M. Planka (1858 - 1947) lekciju 1937. gada 3. maijā "Entropijas

"Lai gan seši pirmie universitātes pastāvēšanas gadi bijuši grūti un neatlaidīga darba gadi, kas no fakultātes profesoriem, docentiem un citiem mācībspēkiem prasījuši daudz enerģijas fakultātes izveidošanai un viņas programmas akadēmiskai pildīšanai, tomēr viņu darbībai jāiziet arī no tīri akadēmiskām robežām, ņemot dzīvu dalību lielajā tautas garīgas izveidošanas un audzināšanas darbā, publicējot līdzās stingri zinātniskiem rakstiem arī populārus un bieži atsaucoties un izsakot savas domas arī dienas jautājumus."

- K. Straubergs

Latvijā par akadēmisko filozofiju var runāt, tikai sākot ar XX gadsimtu, kad nodibināta filozofijas nodaļa Latvijas Augstskolas Valodnieciski filozofiskajā fakultātē. Akadēmiskā filozofija tapa līdz ar Latvijas Universitāti. Profesors Dr. Pauls Dāle (1889. g. 23. jūl. Rīgā - 1968. g. 2. janv. Rīgā) Universitātes organizēšanu saista, pirmkārt, ar nacionālo valstiskumu, otrkārt, ar pāreju uz latvisku augstskolu. Profesors Pēteris Zālīte (1864. 1. dec. Raunas pag. - 1939. g. 18. aug. Rīgā) arī uzsvēra saistību starp Latvijas valsti un Universitātes tapšanu. Prof. K. Kundziņš pasvītrotis, ka pamats ir 2 - 3 iepriekšējo paaudžu centieni pēc izglītības un arī vēlēšanās pašiem kļūt par zinātniekiem. Kā vienu no pirmajiem, kas pats kļuva par zinātnieku, min Tērbatas universitātes profesoru Jēkabu Osi (1860. g. 21. jūl. Kabilē - 1920. g. martā Voronežā). Latvijas Augstskola gaidīja prof. J. Osi kā mācību spēku, taču viņš nomira bēgļu gaitās. Par savu skolotāju J. Osi atzina P. Dāle un prof. P. Jurevičs (1891. g. 11. nov. - Rīgā - 1981. g. 6. nov. Melburnā, Austrālijā), kā arī latviešu mācītāju vidējā paaudze. Latvijas Universitātei Tērbata devusi arī profesoru Jēkabu Lautenbahu (J. Lautenbahs, arī Lautenbahs-Jūsmiņš, 1847. g. 20. jūl. Matkules pag. - 1928. g. 19. sept. Rīgā). Par Latvijas Augstskolas projektu P. Dāle referēja jau 1916. gada februārī Rakstnieku un mākslinieku biedrības inteliģences vakarā Maskavā. Valodnieciski filozofiskās fakultātes konstitūcijas sēde notika 1919. gada 18. augustā. To vadīja pagaidu dekāns K. Kundziņš, piedalījās prof. J. Lautenbahs, docenti P. Zālīte, E. Blesse un P. Dāle. Filozofiju uzskatīja par visas

da 28. septembrī runāja Dr. K. Kasparsons, svinīgo solījumu deva prorektors E. Laube. Atklāšanas otrajā posmā akadēmisku runu ar kantianisku motīvu teica prof. K. Balodis (1864. g. 20. jūl. Kokneses pag. - 1931. g. 13. janv. Rīgā). No iepazīšanās ar prof. P. Dāles un prof. P. Zālītes raksturo par Universitātes dibināšanu kļūst skaidrs, ka attieksme pret filozofiju Latvijas Augstskolā bija nopietna un prasības - stingras. Apguva kā seno filozofiju, tā jaunākos virzienus, mācījās klasiskās valodas un arī jaunās. Latviešu valodas apguve bija obligāta kā studentiem, tā pasniedzējiem. Ar filozofiskiem priekšmetiem piesātinātas bija arī citu nodaļu un Teoloģijas fakultātes programmas. Teoloģiju no filozofijas stingri nošķīra jau kopš Teoloģijas fakultātes dibināšanas. Filozofijas nodaļas vēstures sekciju nodibināja 1921. gada 3. oktobrī, un tā darbojās līdz 1926. gada 9. martam. Studiju laiku ierobežoja līdz astoņiem gadiem, un par minimuma nenokārtošanu draudēja izslēgšana. Izmaiņas mācību plānos un studiju noteikumos notika 1924., 1927., 1931. gadā un 1938. gada rudenī. Valodnieciski filozofisko fakultāti vēlāk pārdēvēja par Filoloģijas un filozofijas fakultāti. Tās pasniedzējus sadalīja pa nozarēm: valodnieciskās un filoloģijas zinātnes; filozofiskās zinātnes; vēstures, arheoloģijas un mākslas vēstures zinātnes; seno autoru darbi; pedagogijas zinātnes; valodas. Fakultātes galvenās nodaļas bija filoloģijas (baltu, klasiskās, ģermāņu un romāņu), vēstures, filozofijas (arī filozofijas ar vēstures zinātņu ciklu), pedagogijas (arī pedagogijas ar valodniecības un vēstures nozari). Filozofijas nodaļa bija filozofisko priekšmetu apgušanas

"... filozofija attaisno savu uzdevumu un, savu eksistenci, ja viņai izdodas apvienot un sistematizēt visus pēdējos, arī no speciālām zinātnēm izvīzītos jautājumus noteikt iekšējā sakarībā, noteikt viņu jēgu (nozīmi) un izceļšanās motīvus un pamatus."

- P. Dāle

medicīnas satura, lauksaimniecības un tehniko zinātņu satura. Tā izlēma 1924. gadā. Zināmu rakstu reorganizēšanu veica arī 1928. gadā. "Latvijas Universitātes Rakstu" apmaiņa bija noorganizēta ar 130 augstskolām un organizācijām. Starp pirmajiem Latvijas Augstskolas izdevumiem bija P. Dāles "Cilvēka dvēsele un centrālā nervu sistēma. R. Avenarius psiholoģiski fizioloģiskie uzskati un viņu kritika" (1921). Kā pirmais doktora disertāciju 1923. gada maijā LU aizstāvēja A. Kirhenšteins (1872 - 1963) agronomijas doktora grāda iegūšanai. Līdz pirmajai filozofijas doktora disertācijas aizstāvēšanai LU pagāja vairāk nekā četri gadi. P. Dāle 1927. gada oktobrī aizstāvēja *summa cum laude* filozofijas doktora disertāciju "R. Avenarius psihofizioloģiskie uzskati un viņu kritika". Filoloģijas un filozofijas fakultātes doktora grāda piešķiršanas kārtību apstiprināja Universitātes padome 1923. gada 14. novembrī. Pirms tam, 1922. gada 16. decembrī, fakultāte noteica katram disertāntam jaunu apstiprināmu doktora eksāmenu programmu. Balsojot izšķīra, ka vispirms jābūt nokārtoti eksāmeņiem, tad iesniedzama disertācija. Doktora eksāmenu programmai filozofijā bija četri specializācijas virzieni: filozofijas vēsture, atziņas teorija, loģi-

zemēs, ar atklātajām lekcijām, koncertiem un izstādēm. Fakultātes mācībspēki tajā aktīvi piedalījās. Akadēmiskajā vakarā 1920. gada 21. decembrī ar priekšlasījumu par psihoanalīzi uzstājās Dr. E. Sneideris. Akadēmisko vakaru program-

"Filozofēšanas mērķis nav filozofēšana, bet gan patiesība."

- T. Celms

mās 1921. gadā bija P. Zālītes priekšlasījums par F. Niči, K. Baloža priekšlasījums par skaitļu nozīmi vēsturē, prof. J. Oša piemiņas vakars. Akadēmiskie vakari notika arī 1922. un 1923. gadā. To programmās atzīmēta kā ārzemju, tā latviešu domātāju darbība (R. Blaumanis, K. Barons, L. Pastērs, Z. Meljē u. c.) Nozīmīgi un publiski norisinājās iestāju lekcijas: 1920. gadā - prof. Dr. phil. E. Sneideris no Sveices par mātes lomu audzināšanā, prof. V. Frosts - par Kanta ētikas nozīmi, 1921. gadā - prof. K. Tjanders par G. E. Lesingu un J. G. Herderu kā tagadnes kultūras faktoriem, Dr. phil., lic. theol. I. Bencigers par tēmu "Izraels un seno Austrumu gara kultūra", 1922. gadā - prof. V. Sinaiskis par cilvēka kā tiesību subjekta tēmu pēc "Latvijas likumkrājuma" 3. daļas. Dr. M. Valters - iestāju lekcija 1925. g. "Garlība

nozīme", Tautu Savienības ģenerālsēkretāra Avenola lekciju "Tautu Savienības pakta reforma" 1937. gada 18. augustā, plānotās Freiburgas universitātes Ķīmijas institūta direktora prof. Hermaņa Štaudingera (1881 - 1965) lekcijas 1937. gada nogalē, Kauņas filozofa V. Šilkarska lekciju vācu valodā 1938. gada 13. maijā sakarā ar G. Teihmilleru 50. nāves dienas atceri "G. Teihmilleris un viņa darbīgā gara filozofija", Sorbonnas profesora E. Vermeja lekcijas 1938. gada nogalē, Sorbonnas universitātes profesora L. Reo lekcijas 1939. gada martā, plānoto vēsturnieku un valodnieku apmaiņu ar PSRS un Igauniju 1940. gada pirmajā pusē u. c.

(turpinājums sekos)

DAČE MORICA,
LVU 1976. gada absolvente

Pīkstīte pret Čīkstīti 2

Foto: Jānis Dainiņš, Fotocentrs

Skats no izrādes "Ēdenes dārzs". Dēvīds - Ģirts Kešteris, Marita - Maija Doveika, Ketrīna Vita - Vārpiņa

Dž. Dž. Džillindžera intriģējošā izrāde ar tikpat intriģējošu nosaukumu "ĒDENES DĀRZS" (pēc E. Hemingveja tāda paša nosaukuma romāna motīviem) tās aculieciniekos izraisa visai pretrunīgus un ļoti interesantus vērtējumus - sākot ar sīzeta reālās iespējamības noliegumu un beidzot ar fetišistisku sajūsmu: Džillindžeru par prezidentu! Lai gan esmu tikai pelēka pele, arī mani domas un emocijas lauza šķēpus nepajokam:

Pelīte Pīkstīte (PP): Jociģi, bet jau pašā sākumā es nopratu, ka šo izrādi nevar skatīties kā parasti.

Pelīte Čīkstīte (PČ): Pro-tams! To nevajag skatīties vispār! Vai kāds spēj iedomāties vēl absurdāku situāciju - dzīvo vīrs ar sievu, šis ir talantīgs un novērtēts rakstnieks Dēvīds (Ģirts Kešteris), šamā - viņa

miļotā dzīvesbiedre Ketrīna (Vita Vārpiņa). Te pēkšņi viņa ataicina vienu izcili blonddaiļu būtni Maritu (Maija Doveika) ar nolūku izprovocēt mierīgo divvientulību. Tas arī "divainajai" sieviņai izdodas, jo jaunā smukulīte sakārdina ne tikai Dēvida maņu orgānus, bet kļūst arī par Ketrīnas slēptāko fantāziju īstenotāju. Pēēē..!

PP: Nu jau gan tu pārspīlē! Tu neļāvi man pabeigt - šo izrādi nedrīkst uztvert ar pirmā iespaida emocijām, sak, ārprāts, kas tur notiek! Nepieciešams padomāt, KĀPĒC notiek.

PČ: Kas tur ko domāt! Izrādei nav loģikas. Nu kura laulāta draudzene gan pie pilna saprāta pate sagādātu miļotajam izpriecu objektu! Turklāt vēl tādu, kas pašai tīri tā neko tik.

PP: Te nu mēs, draudzenīt, atduramies pie pavīsam kā cita. Te jau ir runa par katra cilvēka individuālajām jūtām, sapņiem un to realizāciju dzīvē. Kāpēc cilvēkam nevarētu būt ilgās pēc

tuvības ar sev radniecīgu dvēseli, kam Dieviņš devis tādu pašu fizisko apvalku? Būtībā jau visi cilvēčiņi ir vienādi (dvēselei nav dzimuma), un nav pareizi viņus sarindot pa plauktiņiem - somas/turks, labs/slikts, budists/kristietis, vīrietis/sieviete. Cilvēki garīgā ziņā..

PČ: Izbeidz vienreiz šīs muļķīgās runas! Visa pamatā ir cilvēka fizioloģija. Man taču tev nebūs jānāca homo sapiens anatomija. No katra cilvēka miesas uzbūves ir atkarīgi viņa uzdevumi visas dzīves laikā - baroties, aizsargāties un vairoties. Un, ja kādam divainā kārtā nav šī pēdējā instinkta, viņš pieskaitāms pie sugas liekajiem, nederīgajiem indivīdiem. Bet Ketrīnas gadījumā, es domāju, ir vainojama viņas pārāk jutīgā iekšējā pasaule, kas spēja sevi producēt šādas vēlmes, un zinātkārais prāts, kas nespēja rimties, tās neīstenojot. Tas nav nekas vairāk kā dabas izkropļojums kroplīgā sabied-

ribas vidē, kas...
PP: Tas nav nekāds kropļojums! Tā ir normāla cilvēka dvēseles parādība, tikai mīļpilniskā sabiedrība, gadsimtos audzināta valdošās reliģijas garā, tās sludinātāju patiesību naivi uzsūc sevī un savos pēcnācējos. Nav vārda 'normāls' vai 'nenormāls'. Ir tikai...
PČ: Nu jau tev tie stublurnas plūdi ieteceja citā gultnē. Mēs taču apspriežam izrādi, nevis cilvēces sabiedriskos un reliģiskos jautājumus.
PP: Bet pati jau iesāki!
PČ: Labi, labi. Izrādē man likās ļoti atbilstoša un stilīga

Hārdija Ledīņa, Zemfīras, kā arī grupu "Mumij Troj" un "Fuggies" mūzika.

PP: Ja? Man savukārt nepatika tā jaunā skaistulīte Marita - tipiskas, stereotipiskas blondīnes paraugs. Zinu jau, ka tā bija speciāli domāts, taču šī banalitāte mani izraisīja riebumu.

PČ: Jā, man vispār arī sliktā dūša metas, skatoties, kā žurnāli, mūzika un televīzija iespaido cilvēkus, padarot viņus par saviem vergiem. Zini...

Labi! Atstāsim abas plāpas divatā, jo pelēm, tāpat kā cilvēkiem, tik "parunāt par lietām". Tagad turpināsim mūsu "UA" un Dailes teātra sadarbības konkursu. Trīs labāko atbilžu autori iegūs brīvbilētes divām personām uz kādu DT izrādi.

Atbildes līdz 2. martam gaidīšu "UA" redakcijā vai pastkastītē pele@latnet.lv

Pernā konkursa laureāti ir KRISTĪNE TOVMASJANA,

1. Kurā no trim DT zālēm notiek izrāde "Ēdenes dārzs"?

2. Cik aktieru spēlē izrādē "Ēdenes dārzs"?

3. Kurai no abām pelēm tu piekriti vairāk?

SINTIJA PĪLĀTE, kā arī kāds vīrišķā dzimuma pārstāvis REINIS AUZIŅŠ. Zvaniet DT administrācijai (7294444) un patīkamu skatīšanos!

PĪKSTOŠĀ UN ČĪKSTOŠĀ PELE

Teātra "Skatuve" repertuārā pēdējo reizi izrāde "Sudraba slidas" 27. februārī plkst. 19.00 un 3. martā plkst. 17.00

LU BIBLIOTĒKĀ

Aicina rakstītais vārds

(turpinājums)

Tragišķām lappusēm mūsu tautas likteņgaitās veltīta Artūra Strazdiņa grāmata "Ērkšķainās gaitas" - Vjatlaga dienasgrāmata, kuras teksts savīts ar bērības un jaunības atmiņām Latvijā.

Iznācis Ilzes Graudiņas romāns "Bēgošais krasts". Autora pirmais lielākais darbs "Papīra debesis; audekla zeme" godalgots žurnāla "Karogs" un Raimonda Gerķeņa rīkotajā romānu konkursā. Šī konkursa godalgu pērn ieguva arī romāns "Bēgošais krasts".

Daudzas godalgas saņēmuši angļu rakstniece Dženeta Vintersona. Latviešu valodā iznācis viņas romāns "Ierakstīts

tevi" - saistošs mīlestības stāsts. Rakstniece pirmais darbs "Apelsīni nav vienīgie augļi" iznāca pirms vairāk nekā piecpadsmit gadiem un saņēma balvu kā labākais autora pirmais darbs. Apbalvoti arī viņas romāni "Kaisliba" un "Ķiršu dzinums". Rakstu krājums "Jānis Porietis" veltīts šim neordinārajam cilvēkam, profesoram, kuru augstu vērtē gan kolēģi par viņa devumu zinātnē, gan pensionāri, kuru aizstāvis viņš ir Pensionāru federācijā, gan dziesmu draugi, ar kuriem Jāni Porieti vieno ilgi gadi kori "Tēvzeme".

Savulaik izcilai personībai mūsu izglītības un saimnieciskajā laukā veltīta Feliksa Krušas grāmata "Latvijas namda-

ris Vilis Olavs".

Labas vēsturiskās memuārliteratūras cienītājiem iesākama ievērojamā somu karavadoņa Kārļa Gustava Manerheima grāmata "Memuāri". Vēstījums ir precīzs un emocionāls. Reizē goddevīgs. Kaut vai par slaveno Manerheima līniju, kas palīdzēja Somijai gūt lielu morālu uzvaru pār Padomju Savienību Ziemas karā. Manerheims norāda, ka kauju likteni izšķīra ne šī līnija, bet ierindas karavīru drosmē aizstāvēt savas zemes neatkarību.

Lailas E. Bornas un Nensijas Felijas Ruso darbs "Psihologija" domāts tiem, kas vēlas iepazīt paši sevi. Grāmata ir vairākas nodaļas: par prasmī mācīties, par atmiņas trenēša-

nu, par apziņas stāvokļiem.

Džons Avonzīni ir savdabīgi uzrakstītās grāmatas "Karš ar parādu" autors. Pavīši spriežot, tā šķiet rokasgrāmata, kā dzīvot, izvairoties no dzīves uz parāda, taču lasot atklājas apcerīgāks, filozofiskāks skatījums uz problēmu, jo parāds tiešām ir tik vecs kā pasaule un nebūt nav brālis. Aizņemšanās, naudas, mantas, citu vērtību patapināšana nevis atrisina problēmu, bet risinājumu uz kādu laiku atvirza. Uzmanības vērtas ir autora pārdomas par Dievu arī kā par cilvēka dzīves materiālo problēmu sakārtotāju.

Notikusi pirmā tautas skaitīšana Latvijā pēc mūsu valsts neatkarības atgūšanas. Nupat

iznākusi grāmata "2000. gada tautas skaitīšanas provizoriskie rezultāti", kurā var ieraudzīt Latviju spoguļi. Attēlā ir daudz mums tikama. Latvija ir kļuvusi latviskāka, jo palielinājies mūsu tautiešu procents, turklāt vairāk kļuvusi to nelatviešu, kuri prot latviešu valodu vai atzīst to par savu dzimto valodu.

Reliģijai veltīto izdevumu klāstā uzmanību saista Reinharda Šlenska darbs "Jēzus Kalna sprediķis", kurā sniegti izpratne par vienu no Svēto Rakstu nozīmīgākajām vietām, analizēts Kalna Sprediķa teksts.

VĪJA APINĪTE

Laižam uz kino!!!

Kadri no filmas "No elles"

Kadrs no filmas "Oušena banda"

Kādu laiciņu sūrā realitāte jūs aplaimoja ar konkursa prombūtni. Bet nu gana priecāties un nodoties saldajām un varbūt arī ne tik ļoti saldajām atmiņām par Valentīnu un viņa salkanajiem svētkiem, laiks nodoties virtuālām izvirtībām kinozālē!

Tad nu šoreiz neliels apskats par divām, nu jau demonstrēt sāktām, "Baltic Cinema" filmām. **Sāksim ar filmu "No elles" kino "K. Suns" no 8. februāra.** Tās pamatā patiess stāsts par XIX gadsimta Londonas šausmām - Džeku Uzšķērdēju. Droši vien katrs no jums vairāk vai mazāk kaut ko ir dzirdējis par šo maniākālo slepkavu un viņa nedarbiem. Tagad arī Holivudai (protams, kā gan savādāk!) ir sava versija par to, kā tas bijis un kāpēc. Cik nu vēsturiski precīza un pieņemama, tas lai paliek uz filmas veidotāju sirdsapziņas. Londonā kāds sācis slepkavot prostitūtas, un izmeklēšana tiek uzticēta jaunajam, perspektīvajam (pateico-

ties opijam) inspektoram Aberlakam (Džonijs Deps). Kad jaunais censonis patstāvīgi ir aizracies līdz dažādām mistiskām divainībām slepkavībās, izmeklēšanā iesaistās augsta ranga amatpersonas, kas sāk manāmi bromzēt izmeklēšanas gaitu. Tā nu mūsu varonis komplektā ar palīgu un vēl neuzšķērstu prostitūtu Mēriju (Hetera Grehema) cinās līdz uzvarošām un gandrīz laimīgām beigām. Versija savdabīga un pat interesanta. Neskatoties uz filmas garumu, tā ir interesanta faktiski visu laiku. Kā jau parasti, labs savā lomā ir Dž. Deps. Jauki izdevies parādīt smeldzīgu milestību starp divām šķīrām, bez iespējami laimīgām beigām. Tāpat arī sabiedrības aizspriedumus un vieglo manipulējamību. Šo asiņaino gabaliņu noteikti ieteiktu nogaršot.

Otra filma - "Oušena banda" kino "Oskars" no 15. februāra studijas produkts un spid ar aktieru ansambli vien. Kārtējais izklaides gabals par sliktajiem zēniem, kuriem izdodas apzagt naivos un lēti-

gos amerikāņu darbaļaudis (kāpēc man tas asociējas ar filmu "Aplaušanās"?). Žagt nav labi, tāpēc jācenšas nedarbus darīt pēc iespējas mazāk un labāk jau laikam vienreiz apzagt trīs vietas uzreiz, nekā mocīties ar katru atsevišķi. Šķiet, tieši pie šāda principa pieturas filmas varoņi ar aktieri Džoržu Klūniju priekšgalā. Un, protams, viss izdodas (vismaz gandrīz viss) tā kā iecerēts. Aizmirstiet par: "Tev nebūs žagt", skatītāju maciņu dēļ var pievērt acis faktiski uz visu. Tad nu meitenes var posties vēl un vēl paskatīties uz smuko Bredu Pitu un pie reizes apraudāties, ka Džūlijas Robertsas vietā nav blakus viņam kaut vai filmā. Nopērciet popkornu un čaukstīniet visu filmai atvēlēto laiku uz nebēdu! Nekādi psiholoģiskie labirinti jūs neapgrūtinās.

Šeku reku ir pienācis laiks arī jaunā konkursa jautājumiem:

1. Kā var apkrāpt un apzagt tik lielu tautu kā amerikāņi?
a) Elementāri, tā jau ir tīra

izprieca un bērnu spēle.

b) Viņi paši sevi regulāri apkrāpj un apzog.

c) Faktiski tas nemaz nav iespējams, viņi ir nokodējušies līdz zobiem.

2. Kam patik slepkavot prostitūtas?

a) Nevienam, vienkārši tāds netīrs un nepatīkams darbs.

b) Kaut kādi maniaki.

c) Jaunas izjūtas taču ir tik jaukas.

d) Kā var patikt slepkavot?

3. Vai zagļus sēdina cietumā?

a) Par attiecīgu samaksu var sarunāt visu.

b) Tad, ja noķer, un arī ne vienmēr.

c) Nē, viņi visi bez izņēmuma labojas.

d) Zagļus sēdina svarīgos amatos.

4. Kur lai liek miljonus?

a) Zeķē.

b) Parasti ziedo bērniem un Āfrikas badacietējiem.

c) Vislietderīgāk būtu ieguldīt plaukstošā Indonēzijas uzņēmumā ar lēto bērnu darbaspēku.

5. Nosauciet vismaz trīs for-

šas filmas ar Dž. Depa piedalīšanos!

6. Džeks Uzšķērdējs taču bija japānis!??

a) Jā, vai tad neredzējāt, cik šķībi griezumī?

b) Nav nekāda Džeka Uzšķērdēja, tās prostitūtas bija iesūtītas samuraju kamikadzēs.

c) Nē, ķīniešu emigrants, kuram atteicās piešķirt Anglijas pilsonību.

d) Tie ir kārtējie meli, lai nomelnotu gaišo un saulaino tautu.

Tā, tas nu laikam pagaidām viss par kino. Vēl gribētos piebilst, ka atkal kāds ir bijis pārāk centīgs ar atbildēm un, protams, par to nekādu gandarījumu nesauņems. Ceru, ka jums visiem neklājās nemaz tik ļoti kaut kādā tur Valentīna dienā, un neceriet, ka šajā konkursā veiksies labāk nekā iepriekš. Ja kāds vēl nav piefiksējis, kur sūtīt savas zaudētāja atbildes, tad nu, lūdzu, arī adresīte: sports57@yahoo.com. Jā gan!

B. S. ŠVINSKIS

RE, KĀ

Ja vēlies iekļūt nepatīkšanās...

Tieši tā - ja esi ar mieru iekulties kādā nepatīkamā un pat dzīvību apdraudošā situācijā, droši vari doties uz kādu no pasākumiem, kas ik pa laikam tiek rīkoti bārā "Pakaviņš" Lienes ielā 8, kur alus maksā 20 - 40 santīmu, bet tualetē nav ne tualetes papīra, ne krampīša.

Šajā vietā pārsvārā pulcējas tā dēvētie matainie un visādi citādi divaini ādas jakās, melniem nagiem un makten dullu galvu. Dažreiz tusiņiem patiešām nav ne vainas - ir bijuši normāli koncerti un matu pūrināšana. Parasti arī pašu starpā

nekādi nopietnie kašķi nenotiek, bet pirms pāris nedēļām tur redzētais pārspēja visu. Tā šķiet, ka bārā uz pasākumu laiku ir nodrošināta apsardze. Tomēr brīdī, kad kāds vietējais, acimredzot krievu valodā runājošs, tusētājs no visa spēka reizes trīs iesita kādam jaunam puisim, uz vietas neatradās neviens ar steku pie sāniem. Kad vēlāk jautāju puisim, par ko viņš tādu attieksmi nopelnījis, sekoja atbilde - par to, ka esot garus matus iz-

audzējis (nemaz jau tik gari tie nebija). Būtu treniņbiksēs tērptais pilsonis vairāk iereibis, kas zina, varbūt jauno puisi pat nosītis būtu, jo neviens jau neiejaucās. Bet varbūt viņš sado mātu un pienāktu aplaimot mani ar saviem kulakiem? Visvairāk man iepatīkās bāra saimnieces attieksme - kaut arī pa-

sākuma apmeklētājam asinis strautītēm tecēja pa seju, viņa mierīgi turpināja sarunu ar kādu paziņu un izrādīja pat neapmierinātību un sašutumu, kad meklēju kādu vīru no apsardzes firmas. It kā nekas nebūtu noticis. Kad pēc kādām desmit minūtēm atbrauca apsardze, bija skaidrs, ka viņi nemaz

nevēlas te meklēt vainīgo, jo tas bija vietējais, savējais utt. Droši iesaku - ja vēlaties asus piedzīvojumus, gaidiet jaunus tusiņus Lienes ielā 8!

LINDA KALNIŅA

"Universitātes Avīze"

(Iznāk katru otro otrdienu)

Redaktore ILZE BRINKMANE

Tekstus rediģē IEVA JASINSKA

Fotogrāfs TOMS GRINBERGS

Tekstus ievada BRIGITA KERSTENA

Datorsalikumu veido GUNTARS STEPĀNS

Adrese: Raiņa bulv. 19, 136. telpa, Rīga, LV-1586

(pastkastīte atrodas LU kancelejā)

Tālruni: 7034328, 7034329; Fakss un aut. atb. 7034330

Elektroniskais pasts: l.ua@lanet.lv

Mājas lapa Internetā: <http://www.lanet.lv/~l.ua>

Reģistrācijas apliecība Nr. 535.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauc uz "UA" obligāti. Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.

Svētais Valentīns pie pedagogiem

KULTŪRA

Veltījums diriģentam Māksla un raksturi galerijā "Bastejs"

levērojamajam diriģentam Daumantam Gailim šogad būtu apritējuši 75 gadi.

Viņa dibinātie jauktie kori Rīgā - LU "Juventus", VEF "Dzīne", Zinātņu akadēmijas "Gaismaspils", Valmierā - koris "Valmiera" - dziedāja un sadziedājās. Man kā dziedātājam un klausītājam šķita interesantas kordziedāšanas, diriģēšanas un uzstāšanās (arī tērpu) atšķirības. Saistoša likās muzicēšanas kvalitāte un tas, ka uzstājošies koristiem bija zināma ten-

dence uz zaliem tērpiem.

Otrajā atceres daļā, kad pievienojās Jaunais Rīgas kamerorķestris, kas, šķiet, aizskāra katru apmeklētāja jūtu stīgas, arī kori apvienojās. Vienoti visiem korim un orķestrim, zālei drobot, izskanēja J. Vitola "Beverīnas dziedonis" un P. Barisona "Brīnumzeme".

Aplausi skanēja zālē, bet katrs, kas gāja prom no koncerta, aiznesa sev līdzīgu kādu skaņas ieliksmotu dvēseles stīgu!

Grafika, gleznas, metāla sienas dekorācijas: trijās telpās LU mākslinieku – pasniedzēju darbi. Radīti galvenokārt 2001. gadā. Kā saka divas bijušās studentes Inga un Mareta – te ir redzami raksturi.

A. Auziņa – jūtīgums, simboliskums. Pati māksliniece stāsta, ka meklē momentus – ūdens vizēšanu, mēnesi. Māksla ir eksperiments un asociācija, viss nemaz nav saprotams.

A. Riekstiņš – improvizators, tiecas pēc jaunā. Pats stāstījis, ka savā mākslā izmantojis no jumta vējā norautus

bleķus.

J. Utāns – mazliet pārkāpj robežas, bet tomēr viņu ciena.

I. Helmūts – klasiķis, turas pie vecām vērtībām.

I. Irbe – ekspresīva. Vēšais ar silto. Darbos jūtama Amerikas elpa, jo autore kādu laiku pavadījusi šajā kontinentā. Brīvs traktējums, ko prasa arī no studentiem. Pašai māksliniecei svarīgāka ir krāsa un triepieni, kas rada emocijas, zīmes, burtus, un katrs var saskatīt to, ko grib. Tādēļ darbiem nav paraksta.

Nikīfs - bez komentāriem. Filozofiski darbi, iedziļinā-

šanās sīkumos.

Tos kuri dosies uz galeriju "Bastejs", varētu saistīt nosaukums "Kokophoni". Vai ir skaidrs, kas tas ir?

Mūzikā kakofonija ir haotisks skaņu sablīvējums. Vēsturē tas ir kaut kas nosacīts, nesagatavots, nepierasts, bet izstādē šis nosaukums simbolizē dažādus māksliniekus un darbus.

Pats galvenais – var redzēt, ka LU mākslas pasniedzēji strādā, ka viņi pirmām kārtām ir mākslinieki...

Kultūras apskatu veidojusi
LINDA BIELE